

Tečaj XXIX.

Studeni 1905.

Broj 11.

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga društva

Izdaje
hrvatsko-slavonsko
šumarsko društvo.

Uređuje
F. Z. KESTERČANEK.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1905.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

Dopisnica uredništva „Šumarskoga lista“.

P. n. g. I. P. u Vukovaru. Najljepša hvala na obavjesti — nu za prošli broj stiglo jur prekasno.

M. D. u Brčkoj. Mi nismo od Vas nikojih starih radnja preuzeli. — A pošto je već u broju 5. — na strani 210 objelodanjen „svršetak“ članka — morali bismo sada i opet iznova — a to mislimo ne bi bilo u interesu stvari.

G. V. u Ogulinu. Blagajničke stvari ne tiču se nas — pak se stoga u buduće izvolite u vlastitom interesu obratiti u svim takovim stvarima izravno na p. n. družvenog blagajnika. Na poslanim viestima liepa hvala. Članak „Bezplatna paša itd“ nemogosmo upotrebiti. —

J. pl. A. u Belovaru. Vašoj smo želji glede povrate spisa ovaj put iznimice udovoljili.

T B u Belovaru i M B u Sv Ivanu Žabno. Najljepša hvala na obavjestima.

Kr. šum. uredu u Otočcu. Hvala na obavjesti.

S. D. u Zemunu. Rukopisi se ne vraćaju. — Što nije za tisak ide u koš. To vama i svim ostalima kojih se tiče jedan put za uvjek na znanje i ravnanje.

M. F. u Gara Čifliku i G. P. u Vidinu u Bugarskoj. Vaše smo želje i tegobe glede članarine predali družvenom blagajniku — jer te stvari ne spadaju na uredništvo. — Pozdrav uzvračamo najsrdačnije. Javite se prigodno opet.

A. D. u Glini. Dne 11. pr. mj. poslasmo vam sve brojeve t. g.

G. D. u Županji. — I. M. u Koprivnici. — R. K. u Belovaru i J. F. u Novigradu Podrav. Vaše adrese uredismo kako javiste.

L. R. u Koški i J. L. u Dubici. V. S. u Vališselu i M. D. u Rudniku u Srbiji. Blagajnički poslovi ne spadaju uredničtvu — već družvenom blagajniku, odnosno predsjedničtvu družtva.

Gospoda, koja bilo krivnjom pošte ili inače ne bi najdulje do 10. dana u mjesecu primila odnosni broj lista, neka to odmah prijave uredničtvu, da im se takav dok zaliha dotiče može ponovno dostaviti. Putem pošte — su takove reklamacije proste od poštarine.

Isto treba za vremena javiti i sve promjene, odnoseće se na obitalište — adresata.

Sva uredničta tičuća se pisma i pošiljke valja dostavljati izravno p. n. uredniku profesoru F. Ž. Kesterčaneku — Zagreb — Mesnička ulica 18. I. Ostala pisma kao i novčane pošiljke pakо samo „predsjedničtvу hrват. slav. šumarskogа družtva“.

Šumarski list.

Br. 11. U ZAGREBU, 1. studenoga 1905. God. XXIX.

Pretplata za nečlanove K 12. na godinu. — Članovi šumar. društva dobivaju list bezplatno. — Članarina iznaša za utemeljitelja K 200. — Za članove podupirajuće K 20. — Za redovite članove I. razreda K 10. i 2 K pristupnine. — Za lugarsko osoblje K. 2. i K 1. pristupnine i za „Šum. list“ K. 4 u ime predplate. — „Lugarski vjestnik“ dobivaju članovi lugari badava.

Uvrstbina oglasa: za 1 stranicu 16 K.; za $\frac{1}{2}$ stranice 8 K.; za $\frac{1}{3}$ stranice 5 K. 20 fil.; za $\frac{1}{4}$ stranice 4 K. — Za višekratno uvrštenje primjerena popustbina.

Svrha gospodarenja u šumah brodske imovne obćine osobitim obzirom na podmirenje pravoužitnika na ogriju.

Referat šumara g. Oskara pl. Agića na glavnoj skupštini hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva, obdržavanoj dne 7. rujna 1905. u Vinkovcima.

Sveukupni zemljишni posjed, koji je gruntovno u korist »Brodske imovne obćine« upisan, iznaša 74.092 jutra, proteže se izmedju $35^{\circ} - 36'$ i $36^{\circ} - 47'$ iztočne dužine, te $44^{\circ} 51'$ i $45^{\circ} 20'$ sjeverne širine.

Od toga obrasio je šumom po najnovijoj izmjeri 65.931 jutro, pak leže 54.224 jut. u plodnoj posavskoj ravnici i 11.707 jut. na južnom obronku Dilj gore i njenih ograna.

Tlo, koje pokrivaju šume u ravnici, u svakom je pogledu dobre kakvoće, te bi se moglo čitavo uz neke male melioracije uspješno za poljsku težadbu upotriebiti, šume pak u Dilj gori nalaze se pretežito na absolutnom šumskom tlu.

U ravnicu sačinjava glavnu vrst drva hrast, bilo u čistim sastojinama, bilo u smjesi sa grabom, briestom, jasenom i topolom, a u Dilj gori bukva i mjestimice hrast kitnjak i gradjen, dočim su grab i cer po gdje uštrkani.

Stojbinska dobrota odgovara za hrast u ravnici III.—V. u Dilj gori VI. i VII.; za bukvu u Dilj gori V.—VII. boniteti Feistmantelovih skrižaljka prihoda.

Upravu šuma vodi gospodarstveni ured u Vinkovcima i pet kotarskih šumarija, od kojih je I. u Trnjanih, II. u Cerni, III. u Vinkoveih, IV. Rajevuselu i V. u Otoku.

U ravnici razdieljene su šume na:

1. 31 gospodarstveni razred visokih hrastovih šuma i to poimence: Migalovci, Jelas, Gardon, Glovac, Merolino, Orljak, Krivsko-Ostrovo, Luščić, Banovdol, Rastovica, Zapadna Kusara, Muško-Ostrovo, Kunjevci, Čunjevci, Vrabčana, Ada, Boljkovo, Rastovo, Trizlovi, Sveno, Paovo, Radjenovci, Radišovo, Kragunja, Jasenovača, Jošava, Ripača, Almaš, Slavir, Gradina, Dubovica i Iztočna Kusara.

2. 18 gospodarstvenih razreda nizkih šuma i to: Renovica Dolnja Dolca, Gajni Vir, Trstenik, Muško-Ostrovo, Durgutovica, Jasenje, Bok, Leskovac, Zvirinac, Rašćica, Poloj, Desičevo, Mašanj, Bečke bare, Bradarica, Dionica i Lovakovica.

U Dilj gori i njezinim ograncima razdieljene su šume na:

1. 12 sjekoreda visokih šuma i to: Pribudovac 1., Mlada Vodica 2., Mlada Vodica 3., Mlada Vodica 4., Gradac 5., Gradac 6., Gradac 7., Gradac 8., Bratljevac 9., Bratljevac 10., Bratljevac 11. i Cerovac 12.

2. 4 sjekoreda nizkih šuma: Dana—Petnja 1., Vranodol—Debeljak 2., Gornja Dolca 3. i Gardon 4.

Obhodnja je danas za visoke hrastove šume 140 god., za bukove 80 god., za nizke šume u ravnici 30 god., u Dilj gori 40 god.

Godišnji redoviti prihod proračunan je za sve visoke šume i za nizke šume u Dilj gori po načinu na jednake periodične drvine žalihe (Massenfachwerk), a za nizke šume u ravnici razšestarenjem na geometrički jednake godišnje sječne površine.

Potrajni redoviti godišnji prihod na drvu iznaša za sve šume brodske imovne obćine 122.000 m³.

Tu mi je napomenuti, da se ali danas sa gospodarstvenih obzira ne sječe u svim prednavedenim 65 gospodarstvenim

razredima odnosno sjekoredima, jer redovite godišnje sječe u Jelasu, Dolnjoj Dolci, Gajnom viru, Trsteniku II. i III., Zvirincu, Raščici, Poloju, Desičevu, Mašnju, Brčkim baram i Lovakovicu još zavedene nisu.

Razlog zašto se ove šume ne izerpljuju, je taj, što je u Jelasu starija hrastova šuma izpod 140 godina, dočim se u spomenutim nizkim šumama ne sječe toga radi, što u njima imade pretežito liepih hrastovih sastojina od 30—60 godina, koje su sada baš u naponu svog prirasta i jer će iste morati pružati gradju za ovlaštenike, kada se današnje stare hrastove šume većim dielom sasvim posjeku.

Da se ogradi protiv možebitnog prigovora, kojemu bi mogao moj navod o starosti tih nizkih šuma povod dati, moram ovdje iztaknuti, da sve nizke šume danas još ne imaju obilježje takovih šuma, jer to nisu sastojine nastale iz izdanaka, nego većinom iz sjemena.

Začetak im leži u vladajućoj oskudici na ogrevnom drvu pa su s toga pomanji izolirani šumske odjeli izlučeni s tom namjerom, da se na istim nizki način šumarenja uvede.

Time dakle, što se ne sječe baš u svim gospodarstvenim razredima, snizuje se godišnji redoviti prihod na drvu za 13.500 m^3 t. j. na 108.500 m^3 .

No u visokim hrastovim šumama sječe se počevši od godine 1894. osim redovitog prihoda još i vanredni užitak, koji glasom gospodarstvene osnove čini 57.000 m^3 .

U visokim hrastovim šumama sječe se dakle na temelju postojeće gospodarstvene osnove redovitog prihoda 82.692 m^3 i vanrednog prihoda 57.027 m^3 ili ukupno 139.719 m^3 godišnje, a u svim ostalim šumama samo 25.808 m^3 .

Tako bih evo u kratko ocrtao šume Brodske imovne obćine, a sada sam rad nabrajati sve ono, što se glasom užitnog katastra od istih iziskuje.

Brodska imovna obćina oživotvorena je 23. rujna 1873. t. j. danom pravomoćnosti diobne odluke, kojom su odkupljene šumske dužnosti u krajiškim šumama, i od tog dana

preuzela je imovna obćina sve obveze podavanja zajamčenih šumskih užitaka ovlaštenikom.

Ti užitci precizirani su u §. 6. nap. A) zakona od 11. srpnja 1881. pak iznašaju godišnje glasom današnjeg stanja užitnog katastra sliedeće:

I. Za upravne i crkvene obćine i škole

a) gradje	670 m ³
b) goriva	8.546 m ³

II. Za uzdržavanje i novogradnju mo-

stova i propusta na zemaljskim cestama i obćinskim putevima	933 m ³
--	--------------------

III. Za pravoužitnike

a) gradje	10.802 m ³
b) goriva	95.386 m ³

Ukupno . . 116.337 m³

Za komentar mi je spomenuti, da se upravnim obćinam, crkvenim obćinama i školama doznačuje danas efektivna potreba gradje za novogradnje ili popravke u užitnom katastru uvrštenih zgrada i za grijanje prostorija nuždna količina ogrieva, jedino se župnicima i parosima izdaje gorivo u onoj količini, kao što su to već za vrijeme vojne krajine dobivali.

Užitke pravoužitničkih obitelji predočio sam u niže slijedećem izaku. (Vidi str. 479.)

Svakako će veleštovanu gospodu zanimati saznati, kakovi su prije užitci ovlaštenika bili, nego što je sastavljena gospodarstvena osnova i užitni katalog, pak će toga radi ovdje nавести one podatke, koji su mi o tom predmetu poznati.

Prigodom svoga osnutka brodska imovna obćina nije imala niti popis ovlaštenika, niti je znala količinu sumarnih užitaka, a napokon nije bila sastavljena nikakva osnova o potrajanom prihodu njezinih šuma.

Gradje i goriva davalo se je toliko, da su se sve kućne potrebe podmiriti mogle. Pravoužitničke obitelji dobivale su na temelju zaključka zastupstva imovne obćine prema broju duša 5, 6 i 7 hvati godišnje goriva.

I. IZKAZ

bezplatnih užitaka pravoužitnika brodske imovne obćine, na gradji, ogrevu, pašarini i žirovini.

Gradjevni objekat	Selišta				O p a z k a
	cielo	$\frac{3}{4}$	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{4}$	
	gradje u otesanom m ³				
Kuća	18.08	13.35	9.39	7.28	
Štala i šupa	14.66	11.29	9.68	7.65	
Zitni štagalj	11.00	9.50	5.67	3.66	
Hambar	3.83	2.92	2.92	2.92	
Svinjac i kokošnjac	7.44	5.13	4.06	3.29	
Bunar	1.36	1.36	1.36	1.36	
Koljeba	5.40	4.80	4.20	3.6	
Ukupno	61.77	48.55	37.28	29.76	
Gorivo prostorni metara	24	20	16	12	
Konja	4	4	3	2	
Goveda	10	7	4	2	
Ovaca	20	10	5	2	
Svinja	28	21	17	10	
Žirenje svinja	12	9	5	2	

Cijelo selište imadu krajške zadnuge sa zemljistim posjedom oranicu i livada od 34 jut. ; $\frac{3}{4}$ selišta imadu od 25 $\frac{1}{2}$ jut. $\frac{2}{4}$ selišta imadu od 17 jut. ; $\frac{1}{4}$ selišta imadu izpod 17 jut. i obitelji upisane u užit. katastru na temelju litera e § 1. nap. A. — Gorivo za paljenje opeka ne doznačuje se.

Godine 1885. dovršena je gospodarstvena osnova, pak se je godine 1886. i 1887. pravoužitničkim obiteljima doznačivalo na cielo selište 11 pr. mt. na $\frac{3}{4}$ sel. 9, na $\frac{2}{4}$ sel. 7 i na $\frac{1}{4}$ sel. 5 pr. m. na godinu.

No pošto je ta kompetencija na ogrevu suviše malena bila, to je zastupstvo imovne obćine zaključilo, da se gorivo doznačuje na cijelo selište 24, na $\frac{3}{4}$ sel. 20, na $\frac{2}{4}$ sel. 16 i na $\frac{1}{4}$ sel. 12 prost. metara na godinu, a da se manjak na gorivu kupom nabavlja dobivenim novcem od prodaja hrastovih šuma ili da se pravoužitnicima u gotovom novcu manjak na ogrevu do gore navedene pripadnosti odšteti.

Od godine 1888. do 1891. dobivali su pravoužitnici odštetu u gotovom novcu za onu količinu ogrevia, koja im se do podpune pripadnosti u imovnim šumama i za njih navlaš kupljenih sječina kr. šumskog erara podmiriti nije mogla.

Od god. 1892. odustalo se je od te novčane odštete, pak se od tog doba za pravoužitnike kupom nabavlja potrebita kolicina goriva, u koliko se ista iz vlastitih šuma pokriti ne može.

Gradja doznačivala se je ovlaštenikom u šumi na panju, pak su isti plaćali po 1 m³ u obliku u ime snijene šumske pristojbe 3 K 80 fl., od godine 1892. pak ovamo dobivaju pravoužitnici za popravak odnosno novogradnju svojih zgrada, koje su uvrštene u užitnom katastru unutar okvira pripadajuće kompetencije svu gradju bezplatno i već u otesanom stanju.

Osim gore nabrojenih podavanja užitaka ovlaštenikom, imade brodska imovna obćina još i mnogo drugih novčanih troškova, koji se takodjer iz prihoda od šuma pokriti moraju.

Ti redoviti troškovi dosižu zamjernu godišnju svotu od 620.000 K. Sve ove troškove sabrao sam u izkazu II. (Vidi str. 481.)

U predidućem naveo sam uz kratki opis šuma potrajni redoviti prihod, koji te šume pružaju i potrebe, koje te šume pokrivati moraju, a sada želim razpraviti način, kojim je prihod sa razhodom u harmonički sklad doveden.

Za brodsku imovnu obćinu dva su puta moguća, da se zajamčena prava ovlaštenika potrajno podmire; jedan je strogo potrajni način šumskog gospodarenja, a drugi je financijalni način.

Današnja gospodarstvena osnova za šume brodske imovne obćine, odobrena naredbom kr. zemaljske vlade od 28. prosinca 1897. br. 17.878, bazirana je na obim načinima i to za hrastove šume na financijalnom, a za sve ostale na načinu strogo potrajnog prihoda.

Da je samo takav izlaz moguć bio, uvjerit će se veleštovana gospoda iz dalnjeg toka razprave.

Prigodom provedene diobe krajiških šuma u godini 1873. dobila je brodska imovna obćina 34.169 jutara starih sječivih šuma i od toga 30.167 jutara hrastovih sastojina, koje su već tada treće stoljeće doživjele, ostale sastojine bile su većinom u dobi od 1—20 godina, dočim je šuma u dobi od 20 do 100 godina bilo tek vrlo malo. Dakle jednom riječi razmjerje dobnih razreda sastojina bilo je vrlo abnormalno.

II. Izkaz

izdataka imovne obćine, koji se redovito svake godine izplaćeju iz redovitih dohodaka.

Tetrući broj	Poimence	Iznos	
		K	f.
1.	Zastupstvo imovne obćine	2.300	—
2.	Predsjednik i gospodarstveni odbor	4.328	—
3.	Beriva činovnika i službenika gospodarstvenog ureda	43.904	—
4.	Stvarni izdatci gospodarstvenog ureda kao: podpore i nagrade činovnikom i službenikom	1.200	—
5.	Rasvjeta, pisaće i risaće stvari i tiskanice	3.00	—
6.	Nabava i popravak pokućta i strukovnog orudja	900	—
7.	Uzdržavanje i čišćenje svih imovnih sgrada.	8.000	—
8.	Poštarija i brzojavi	2.000	—
9.	Knjige i časopisi	400	—
10.	Zastupanje pred sudom i pol. oblastim te nagrada odvjetniku	3.200	—
11.	Trovanje grabežljive zvjeradi	400	—
12.	Oglašivanje putem javnih glasila	1.100	—
13.	Izradba i privoz goriva za gosp. ured i činovničto i ciepanje	1.460	—
14.	Beriva šušuskog i lugarskog osoblja na šumarijama	124.000	—
15.	Ogrieva izradba i privoz za šumarije i činovnike	880	—
16.	Pisaći i podvornički paušali kod pet šumarija	720	—
17.	Procjena stabala za pravoužitnike i prodaju	2.0 0	—
18.	Selitbeni troškovi činovnika i službenika	800	—
19.	Uzdržavanje lampe kod II. šumarije i listonoše kod I. šumarije	168	—
20.	Gojitba šuma	56.000	—
21.	Državni porez i druge daće od imovinskog posjeda	77.000	—
22.	20% školski namet za pravoužitnike	110.000	—
23.	Mirovine, milostinje i stipendije terine redovite podpore	42.000	—
24.	Autonomnom budgetu za obavu blagajničkih i računskih poslova	20.891	—
25.	Podpore občinam za investicije	60.000	—
26.	Lugarskoj mirovinskoj zakladi prinos	8.000	—
27.	Uknjižba šumskeh šteta	3.000	—
28.	Obhumčenje srezova sa revizijom gosp. osnove poprično	4.000	—
29.	Porez od rudokopja i inih troškovi	2.000	—
30.	Odvodnja šum srezova sa uzdržavanjem kanala	27.000	—
31.	Uzdržavanje centralnog voćnjaka i vrtlara	6.000	—
32.	Pripomoći lugari	1.000	—
33.	Nepredvidljivi ili inih manji izdatci	2.000	—
	I. Ukupno	619.851	—
34.	Nabava ogrieva za pravoužitnike i obćine po 5-godišnjem prosjeku po 97.000 pr. m. po 6 K.	582.000	—
35.	Nabava mekane gradje obzirom na pomanjkanje sušaca i to circa 5.401 m ³ a 30 K	162.030	—
	II. Ukupno	744.030	—
	I.	619.851	—
	II.	744.030	—
	Sveukupni godišnji izdatak iznosi	1,363,881	—

Stavimo se sada na stanovište strogo potrajnog načina gospodarenja i sporedimo prihod sa razhodom.

Potrajni redoviti godišnji prihod na drvu iz šuma brodske imovne obćine iznaša 122.000 m^3 , a redovita godišnja potreba na drvu glasom užitnog kataстра ovlaštenika po stanju godine 1904. 116.340 m^3 .

Predpostaviv, da se sve potrebe ovlaštenika u imovinskim šumama podmiruju, preostalo bi samo 5660 m^3 drva, koje bi se u korist imovne obćine glasom §. 4. zakona od 11. srpnja 1881. prodati imalo.

Utržak od tih 5660 m^3 drva nikako ne bi dostao, da nамиri javne daće, a još manje ostale mai najčednije administrativne troškove.

U tome slučaju stajali bi pred dilemom ili kompetenciju ovlaštenika sniziti ili uvesti pristojbe za stanovite užitke.

Sniženje užitaka, a naročito pravoužitničkog ogrieva, koji upravo najveći kontingenat godišnjih potreba sačinjava, ne bi se dalo nikako provesti, jer mnogo pravoužitničkih obitelji i po današnjoj kompetenciji ne dobiva gorivo u onoj izmjeri, kao što je to za vodjenje i skromnog kućanstva neobhodno nuždno.

Na cijelo selište doznačuje se doduše 24 prostor. metara ogrieva na godinu, pak s tom količinom u štedljivom kućanstvu i veća zadruga na kraj izaći može, no uvaži li se, da se takova zadruga na četiri diela u katastru pravoužitnika dijeliti smije, a da se medju ove razdionike ogrevna kompetencija od 24 pr. met. podieliti mora, to dobije svaki dio po 6 pr. met. goriva, a s tom količinom ne može i uz najveću štednju ratarska obitelj svoj godišnji potrošak na gorivu namiriti. Svaka i mala obitelj treba na godinu dana preko 12 prostor. metara goriva, a ne dobije li tu količinu, ona je ipak namaknuti mora makar odkuda bilo, pošto pak u blizini malo drugih šuma i drvljem obraslih pašnjaka imade, to vadi manjak na ogrevu 13.891 ovlaštenička obitelj poglavito iz imovinskih šuma bilo to na dopušten način, bilo kradjom.

Ovo je upravo glavni momenat, što u mojem računu pri-

hoda iz imovinskih šuma nikakav prihod od proredba izkazan nije, na taj bo gojitbeni posao pravoužitnike većinom oskudica na gorivu prisili, koji oni obično u formi šumskog prekršaja izvedu.

Slično je i sa gradjom, jer mnogi pravoužitnik uslijed diobe dobije u okviru svoje kompetencije za gradnju svoje kuće samo nekoliko gredica.

Dakle sniženje današnjih kompetencija ne bi bilo uputno, što više saniranje tih nedostataka bilo bi preče, a plaćanju kakovih pristojba opirali bi se svi pravoužitnici.

Mogućnost, da se ovlaštenici iz vlastitih šuma redovitim prihodom podmiruju, ma da i drvna masa potrajno uživanje današnjih užitaka zajamčuje, izključena je, jer se u tom slučaju troškovi uprave i javne daće nikako sabrati ne bi mogli.

No veleštovana gospodo, šume brodske imovne obćine sačinjavaju pretežito slavonski hrastici, koji danas uživaju svjetski glas rad svog izvrstnog tehničkog drva, pak se sa narodno gospodarstvenih načela nikako odobriti ne bi dalo, da se peći pravoužitnika skupocjenom hrastovinom lože. Uvaži li se i taj fakat, da stanovništvo onih krajeva, u kojima se šumsko tvorivo redovito i u većoj količini izradjuje i drugamo izvaža, veliku direktnu i indirektnu korist imade, to i taj momenat preporuča prodaju pred vlastitom uporabom poglavito za gorivo.

Kad je dakle providnost božja ove krajeve obdarila tolikim prirodnim blagom, nakrcanim u hrastovim šumama, sasvim je i opravdano, da se i to blago najunosnije uživati mora.

Vlastita probit ovlaštenika jasno je obilježila smjer, kojim se poći mora, da se svrha imovne obćine trajno osjegura, a taj put je prodaja hrastove gradje i s tim skopčano finacijsko gospodarenje.

Pošto smo iz dojakošnjeg uvjereni, da je jedino prodajom hrastovih šuma obstanak brodske imovne obćine osjeguran, to nam je sada jasno, da se sastojine tako odgajati imadu, kako će u svoje vrieme izvrstno tehničko drvo davati, a u drugu ruku bit će nam pojmov silan manjak na ogrevu, koji brodska imovna obćina svake godine za podmirbu svojih ovlaštenika nabavlјati mora.

U hrastovih šuma preostaje, nakon prodaje gradjevnog i tvorivnog drva i nakon prodaje drva za proizvodnju tanina, jedva do 40.000 prost. met. goriva kao odpadci i ovršine na sječi, koja se ležikovina pravoužitnicima za gorivo doznači, dočim se danas od utržka hrastovih sječa kupom nabavi za ovlaštenike 96.600 prost. met., za njih gradja izradi i dielom kupi, a preostatak nepotrošnoj glavnici pripoji.

Kada smo se dakle odlučili za prodaju hrastovih šuma, promotrimo ih pobliže sa lih financijalnog stanovišta.

Hrastovi tih šuma danas su na domaku trećeg stoljeća svoje dobe, već su reko bi metu svoje fizične starosti dostigli, sastojine u cijelosti kvantitativnog prirasta više ne imadu, jer prirast pojedinih stabala ukida obumiranje drugih hrastova, kvalitetu drva takodjer znatno umanjuju razni zareznici, gribovi i elementarne nezgode. Cijene hrastovih proizvoda doista rastu progresivno, a time i jedinične cijene surovine, pak će iste poskočiti valjda još više, čim se manje hrastovog drva na prodaju nudi; no uz sve to ipak neoborivo stoji, da se kapital, koji je uložen u današnjim starim hrasticima, ne ukamaće, što više, da od godine do godine samog fundus instructusa sve manje biva.

Pošto je takovo stanje starih hrastovih šuma, to se sa strogo financijalnog gledišta te šume u što kraćem vremenu unovčiti moraju, svakako u kraćem vremenu nego to obćenita sječna i uporabna osnova propisuje t. j. da se uporabno doba istih skrati.

To je i provedeno, pak se uslijed toga, u većini gospodarstvenih razreda hrastovih visokih šuma, sječe uz redoviti godišnji prihod i vanredni užitak, koji iznaša, kao što sam jur napred istaknuo, 57.000 m^3 .

Kod skraćivanja uporabnog doba morao se je osobiti obzir uzeti na dva druga nuzužitka ovlaštenika, koji su u njihovom gospodarstvu od vrlo velikog zamašaja, a to su paša i žirenje. I izvoz ležikovine takodjer je djelomice uplivisao na odmjerjenje vremena, za koje je uporabna doba skraćena.

Stare hrastove šume posjeći će se u većini gospodarstvenih razreda u kraćem vremenu, nego li to propisuje obćenita sječna osnova, pak će uslijed toga biti strogo potrajni prihod na drvu za stanoviti broj godina prekinut, ali uza sve to užitci ne će biti prekinuti, jer se alikvotni dio glavnice i kamata, koja je na račun vanrednog užitka stvorena, tada imade smatrati za redoviti prihod i dosljedno tomu za pokriće redovitih potreba upotriebiti.

Suvislost redovitih užitaka tim načinom nije prekinuta, samo je oblije užitka drugo, naime mjesto u drvu, u gotovom noveu.

Cilj dakle današnjeg gospodarstva je taj, prema postojećoj sječnoj osnovi stvoriti prodajom hrastovih šuma glavnici, koja će biti kadra u onom razdoblju, kada neće biti sječivih hrastovih šuma uz prihod iz visokih bukovih i nizkih šuma podmirbu potreba ovlaštenika osjegurati.

Na koji način će se takova glavnica pribaviti i koju će približnu visinu postići, predviđajući u sljedećem dielu ove razpravice.

Kao predpostave za taj račun moram saobćiti, da brodska imovna obćina po stanju koncem god. 1904. još imade 13.556 jutara hrastovih sječivih šuma, kojih je aproksimativna vrednost 28,488.944 krune, te da od ove vrednosti odpada na redoviti prihod 16,136.604 K, a na vanredni prihod 12,352.340 K, zatim da je brodska imovna obćina od prodaja šuma, od osnutka svog pak do konca godine 1904. od predhvata i prištanjia sa stavila glavnici od 6,737.454 K, i još kupila dobra Pleternica-Velika za 1,100.000 K, napokon da je toj glavnici od godine 1894. do konca godine 1904. na račun vanrednog prihoda pripojeno 7,901.051 K.

Nepotrošna glavnica iznaša koncem g. 1904. 14,638.505 K, ali od iste dionice željeznice Osiek-Batrina-Pleternica-Požega u iznosu od 200.000 K i dionice željeznice Vinkovci-Županja u iznosu od 600.000 K predhodno nikakvih kamata ne nose, pak se uslijed toga produktivna glavnica snizuje na 13,838.505 K + vrednost dobara Pleternica-Velika.

Nadalje sastavljen je račun tako, da se kamati od nepotrošne glavnice po stanju koncem godine 1904. u iznosu od 517.559 K za pokriće redovitih potreba upotrebe, dočim da se dohodci od prodajom hrastovih sječa postignutog vanrednog prihoda, na dobitnu dobit uz 4% ulože i dielomice njima godišnje potrebe pokriju.

Na osnovu svih tih prepisa resultira račun, koji doljnja skrižaljka aproksimativnog stanja produktivne nepotrošne glavnice za razdobje 1904.—1945. sadržaje:

Iz tog računa proizlazi, da se za pokriće redovitih godišnjih potreba već godine 1914. od vanrednog novčanog prihoda 150.595 K doprinijeti mora.

Taj prinos postepeno raste tako, da godine 1931. dostigne svotu od 819.354 K.

Tu bi se dalo nabaciti pitanje, da li je na temelju odobrane gospodarstvene osnove takav doprinos od vanrednog novčanog prihoda dozvoljen.

Da se ovo pitanje temeljito prosuditi može, moram priobćiti razmjer doba uživanja starih hrastovih šuma prema obćoj sječnoj osnovi od g. 1894. i skraćenog uporabnog doba.

I to će preglednije skrižaljka na str. 488. predložiti.

III. Izkaz

Koncem godine	Gotovina u gotovom i vrednostnu papirima	O p a z k a
1904	13,838.505	Stanje nepotrošne glavnice nakon odbitka dionica željeznice Osiek-Batinja-Pleternica-Požega u iznosu od 200.000 K i dionica željeznice Vinkovci-Županja u iznosu od 600.000 K, koje nikakog prihoda ne nose. Kamati se troše za pokriće potreba.
1905	13,838.505 1,529.519 740.448 16,108.472	Blagajnički višak od god. 1904. i jedan dio potrošne glavnice uložena na ulož. knjižicu u iznosu od 1,529.519 pripojen nepotr. glavnici 740.448 K vanredni prihod od sječa na godinu 1905.
1913	18,838.505 3,106.676 5,489.110 168.304 22,602.595	Kamati se troše (517.559 K) Uložena na dobitnu dobit Povratak predujma nepotrošnoj glavnici za željezinu Županja-Vinkovci sa kamati.

Koncem godine	Gotovina u gotovom i vrednostn. papirima	O p a z k a
1917	13,838.505 10,253.108 1,728.278 25,819.891	kamati se troše Uloženo na dobitnu dobit. Preostali vanredni prihod. U ovom razdoblju odpale su već sječe u Almašu, Glovcu i Mužkom Ostrovu, stoga se imade godišnje više 2.600 pr. met. ogrijeva nabavljati. Poprilični god. redoviti prihod od sjeća iznosa 707.936 K a vanredni 557.784 K. Za pokriće godišnjih redovitih potreba ima se od vanrednog novčanog prihoda oduzeti 150.795 K godišnje. Potreba 1.376.290 K.
1918	13,838.505 12.460.641 359.757 26,658.903	U ovom razdoblju odpala je sjeća u Banovdolu, stoga se imade za 2000 pr. met. goriva više nabaviti. Poprilični redoviti prihod iznosa 671.704 K., a vanredni 557.784. Za pokriće redovitih potreba imale bi se od vanrednih prihoda upotrebiti 198.07 K godišnje. Potreba 1.387.290 K.
1920	13,838.505 13,866.542 205.281 27,910.328	U ovom razdoblju odпадaju sjeće Kunjevci, Vrabčani, Adi i Slaviru, pak se imade stoga za 8.900 pr. met. goriva više nabaviti. Poprilični redoviti prihod od sjeća iznosa 571.134 K. Od vanrednih prihoda treba za pokriće potreba 347.547 K godišnje. Potreba 1.436.240 K.
1923	13,838.505 15,829.393 224.817 29,892.715	U ovom razdoblju odpala je sjeća u Rastovici, stoga se imade za 450 pr. met. goriva godišnje više nabavljati. Poprilični redoviti prihod od sjeća iznosa 545.001 K. a vanredni 448.175 K — Od vanrednog prihoda treba za pokriće potreba 376.155 K godišnje. Potreba 1.438.715 K.
1930	13,838.505 16,054.210 88.082 30,080.797	U ovom razdoblju odpale su sjeće u Orljaku, Krivskom Ostrvu, Luščiću, Zap. Kusari, Radjenovcib, Svenu, Jurjanovci, Jošavi, Gradusi, Dubovici i Izt. Kusari, a zavedena je sjeća u Jelasu. — Poprilični godišnji redoviti prihod od sjeća iznosa 206.819 K., a vanredni prihod 196.082 K. Gorivo imat će se uslid toga nabavljati više za 19.200 pr. met. Potreba 1.538.815 K. U tom razdoblju imade se za pokriće potreba godišnje upotrebiti uz vanredni prihod još od kamata nepotrošne glavnice svota u iznosu od 618.355 K.
1933	13,838.505 16,242.292 82.469 30,163.266	U ovom razdoblju odpala je sjeća Jelas. Poprilični godišnji redoviti prihod iznosa 201.902 K. a vanredni 196.082 K. Potreba 1.538.815 K. Od kamata nepotrošne glavnice ima se upotriebiti izvanredni prihod za pokriće godišnjih potreba 623.272 K.
Početkom god. 1934.	6,737.454 23,425.812	{ Matična glavnica. Glavnica vanrednog prihoda Godine 1933 odpale su sve sjeće hrastovih šuma osim Migalovaca i Gardona sa pop godišnjim prihodom od 30.900 K. Potreba 1.558.515 K.

U Glovcu dakle i u Muškom Ostrovu neće nakon godine 1913. biti više sječivih šuma dočim bi prema obćenitoj sječnoj osnovi imala zadnja sječa u Glovcu pasti u g. 1951. a u Muškom Ostrovu u god. 1933., pak je toga radi u prvom prekinuta sječa za 38 godina, a u drugom za 20 godina.

Glavnica od vanrednog prihoda počev od godine 1894. do 1913. za Glovac dostigla bi popriličnu svotu od 687.162 K, a za Muško Ostrovo 504.837 K.

U smislu sječne osnove smije se prva glavnica zajedno sa kamati u roku od 38 godina, a druga u roku od 20 godina sasvim izcrpsti i to jednostavno iz tog razloga, jer ta glavnica sa kamati predstavlja redoviti etat za 38 odnosno 20 godina, godišnji pak doprinos od Glovca iznašao bi 35.481 K, a od

Gospodarstveni razred	Doba užitka starih hrastovih šuma po sječnoj osnovi godina.	Skraćeno uporabno doba godina	Doba prekinutih redovitih užitaka godina
Glovac	58	20	38
Orljak	55	30	25
Krivsko Ostrvo	38	30	8
Lušćić	45	30	15
Západna kusara	44	30	14
Muško Ostrovo	40	20	20
Kunjeveci	37	25	12
Čunjevci	68	40	28
Vrabčana	35	25	10
Ada	55	25	30
Boljkovo	66	40	26
Rastovo	96	40	56
Trizlovi	102	40	62
Sveno	52	30	22
Radjenovci	70	30	40
Radjevo	82	40	42
Kragunja	123	40	83
Josava	46	30	16
Ripača	131	40	91
Slavir	120	25	95
Gradina	72	30	42
Dubovica	47	30	17
Iztočna kusara	73	30	43

Muškog Ostrova 37.147 K ili za oba gospodarstvena razreda 72.628 K godišnje.

Time mnijem, da sam dokazao opravdanost doprinosa od godišnjih 72.628 K.

Za pokriće potreba od godine 1914. počevši treba još 78.167 K godišnje od vanrednog prihoda doprinijeti.

Ovu prikratu na vanrednom novčanom prihodu pokriva u drugu ruku prištendnja na drvnoj masi u šumi.

Na početku već moje razpravice spomenuo sam, da se sa raznih gospodarstvenih obzira ne sječe u stanovitim gospodarstvenim razredima godišnji redoviti prihod na dryvu u ukupnom iznosu od 13.400 m³. Ovaj godišnji redoviti etat, koji bi se glasom gospodarstvene osnove već godine 1894. sjeći smio, prištendjen je do sada za 11 godina, pak u mome računu u obće na taj prihod nikakav obzir uzeo nisam, stoga će biti u tim gospodarstvenim razredima početkom godine 1914. prištendjeno 270.000 m³ dryne zalihe.

Iz godine 1914. u napred ne će se taj prihod sjeći, već će se prištediti, pak ova činjenica dovoljno ilustrira opravdanost tog novčanog doprinosa.

Pridrži li brodska imovna obćina dojakošnji način gospodarenja to će ona do konca godine 1933. to jest u ono vrijeme, kada će biti u svim gospodarstvenim razredima hrastovih šuma, za kojelje uporabno doba sniženo, stare hrastove sastojine izcrpljene, sastaviti po vjerojatnom računu glavnici od 30,163.266 K.

Dobni razredi sastojina u visokim hrastovim šumama biti će pako tada ovi :

I.	1—20 god.	.	.	6866	jutara
		+	2500	»	zasadjenih čistina
			9366	»	
II.	21—40	»	.	12.801	»
III.	41—60	»	.	9.535	»
IV.	61—80	»	.	10.140	»
V.	81—100	»	.	2.721	»
VI.	101—120	»	.	1.835	»
VII.	121—140 i više	.	.	915	»

Nepotrošna glavnica po stanju koncem godine 1933. sastoji se iz 6,737.454 K, stvorene od prištedenja i predhvata + vrednost dobara Pleternica i Velika te od 23,425.812 K vanrednog prihoda od 1894.—1933. godine.

Predpostaviv, da se glavnica od 6,737.454 K upotriebi kao matica, od koje će se kamati za vječita vremena upotriebiti za pokriće administrativnih troškova, a da se glavnica od vanrednog prihoda u visini od 23,425.812 K u razdoblju od 50 godina zajedno sa kamatami u jednakim godišnjim rentama izerpi, to bi brodska imovna obćina počev od godine 1934. za pokriće svojih redovitih potreba na razpolaganje imala:

1. kamate od matične glavnice . . .	269.498 K
2. renta od vanrednog prihoda . . .	1,090.485 K
Ukupno . . .	1,359.883 K

Pribroji li se k tomu dohodak od dobara Pleternica-Velika, koja se danas smatraju kao corpus separatum, a koji prihod u ovom računu nije sadržan s razloga, što za tamošnje šume u izmjeri od 13.000 jutara, gospodarstvena osnova još sastavljena nije, predspomenutoj glavnici, kojoj se čisti dohodak kao amortizacija kupovnine pripaja, to će stanje nepotrošene glavnice za cieko mnogo veće biti.

Uvaži li se nadalje, da će se od godine 1934. u napred moći već zavesti sječe i u onim gospodarstvenim razredima, u kojima se danas sa gospodarstvenih obzira ne sječe i da bi se glasom obće sječne osnove već u mnogim gospodarstvenim razredima već iza god. 1950. a i prije već proračunani potrajni redoviti prihod sjeći smio, to se predvidna vjerojatna godišnja potreba snizuje tako, da će tadanji prihod bez potežkoća pokrivati razvod.

Pored glavnice u novcu stvara se i drugi kapital uslijed skraćenja uporabnog doba u šumi samoj time, što se stare sastojine, koje skoro nikakav prirast ne izkazuju, nadomjestete mladim sastojinama sa dobrim prirastom.

Brodskoj imovnoj obćini moglo bi se s koje strane svjetovati, da se ona upire iz prihoda prodaja sječa sastaviti glav-

niciu, koja bi odbacivala kamate u tolikoj visini, koliki je manjak za pokriće redovitih potreba od g. 1934. počevši.

Ta glavnica morala bi iznašati oko 40,635.000 K, te se nikako uz današnji proračun redovitih potreba steći ne može.

Jedino, da se iz proračuna briše doprinos za pravoužitnički školski namet od godišnjih 110.000 K i nepotrošnoj glavnici pribraja, tada bi imovna obćina imala u g. 1933. u gotovom sabrano 35,989.560 K, pak bi kamati od ove glavnice uz prihod iz bukovih i nizkih šuma, te hrastovih šuma za koje uporabno doba skraćeno nije, dostali za pokriće svih potreba, dakako i onda bez pravoužitničkog školskog nameta.

No po mom nemjerodavnom mnienju nije baš prava svrha institucije imovnih obćina stvaranje glavnica, pak se gospodarstvo, koje bi samo takav cilj imalo, ne bi dalo u sklad dovesti sa §. 3. zakona od 8. lipnja 1871.

Brodska imovna obćina pobrinuti će se u dovoljnoj mjeri za buduće generacije svojih ovlaštenika, ako ona uz pridržaj u današnjem proračunu sadržanih redovitih potreba razumnom štednjom uz ine svoje dohodke, kao što je šiška, najamnine za zgrade, zakupnina za čistine i t. d., a koji u mojoj računu sadržani nisu, što veću glavnici sabere i s njome tada sasvim u duhu postojeće gospodarstvene osnove upravlja.

* * *

Ovom kratkom crticom mislim da sam veleštovanu gospodu podpuno uvjerio, kako je za ovlaštenike brodske imovne obćine današnji način gospodarenja najprobitačniji, a ovlaštenicima pružio sam vjerojatnim računom za njihovo umirenje jasan dokaz, da su njihovi užitci u današnjoj izmjeri na nedogledno vrijeme stalno osjegurani.

Na svršetku napomenuti mi je još, da je temelj današnjoj gospodarstvenoj osnovi udaren naredbom visoke kr. zemaljske vlade od 7. ožujka 1894. br. 1529 i utanačenim sporazumom izmedju bivšeg kr. odsječnog šumarskog savjetnika g. Ferde Zikmundovskoga i nadšumara procjenitelja g. Gjorgje Koče.

Još jedna o šumskim požarima kraj željeznica.

Pod naslovom »Šumski požari kraj željeznica« odtisnut bi u broju 2. o. l. t. g. na strani 69.—72. članak, u kojemu su bile iztaknute razne mјere opreznosti, što ih za preprečiti šumske požare preporučuju A. Burkhard i Dr. Kienitz. U nadopunu te razprave priobćiti ćemo u slijedećem sadržaj naredbe, što ju je u isto ime, na 26. siječnja 1905. izdalo prusko ministarstvo za javne radnje i poljodeljstvo, a koja u bitnosti slijedeće propise sadržaje:

I. Obćenite ustanove. U koliko s jedne strane do sada još nije uspjelo posvema zaprečiti freanje žarećih iskra iz lokomotiva, dok evo s druge strane broj željezničkih pruga i promet po njima od godine na godinu sve više raste, pokazuje se i sve to veća potreba, obraniti šume pomnjivim čuvanjem od pogibelji požara, koja im od tih željeznica prieti. Najbolja obrana jesu drvom obrasle t. zv. »zaštitne pruge«, dovoljne širine, kroz koje tinjajući komadići ugljena ni proći, ni preletjeti nemogu. Tlo se tih pruga mora očistiti od svih paljivih tvari, koje bi mogle u slučaju požara — a takav u šumi uvjek počimlje pri zemlji — prouzročiti veliku vručinu i na visoko plazeći plamen. Amo spadaju vriesine, borovica, visoka suha trava, sirovi humus, odpalo suho granje, suho korovlje, č bunje i t. d. Posvemašno odstranjenje takovog pokrova sa tla na tim zaštitnim prugama, nije potrebno, dapače to nije u interesu podržanje snage tla ni poželjno, ali se zato sama stabla moraju bar do visine od 1·5 m. očistiti od svih suhih grana, a u koliko bi i zelene grane sizale do tla, treba i ove odstraniti. Samo one zelene grane, što rastu na onoj strani zaštitne pruge koja leži prema željeznici, ne smiju se nikada odstraniti.

Da se prenos čestih vatara, što se pojave na strminama samoga željezničkoga nasipa, u samu šumu prepreči, treba izmedju nasipa i šume, jednu prugu tla u širinu od 1 metra trajno očistiti od svih paljivih tvari.

Širina zaštitne šumske pruge ne treba presizati 12—15 m. ali se zato mora za njom ležeća šuma trajno odieliti stazom u širini od 1·5 m. očišćenom od svih gorivih tvari. Obje staze duž željezničke pruge kao i duž zaštitne šume, moraju se uz to, kako prema veličini pogibelji, u razmacima od 20—40 m. medjusobno spojiti isto takovimi poprečnimi stazama u širini od 1 m. Na suhom, pješčanom, mršavom tlu, gdje je pogibelj vatre osobito velika, najbolje je te zaštitne pruge zasaditi prostim borom, koji se svojom jur za rana debelom korom pokazao vrlo odpornim proti plazećem ognju, dok mu istodobno uviek zeleno drvo, u svako doba godine jednakom sigurnošću suzdržaje iskre. Na boljim se stojbinama može upotrebiti i omorika. Isto vriedi i za listave vrsti drveća, koje na mršavu i suhom tlu obično slabo rastu, pak s toga na takovim mjestima u manjoj mjeri uzrast trave i korovlja zaustavljaju od bora.

II. Provedba. A) Novi nasadi zaštitnih pruga. Novi nasadi takovih zaštitnih pruga samo su onda umjestni ako troškovi stoje u pravom razmerju k veličini pogibelji, koja sumi prieti, a to se n. pr. kod manjih šumica ne bi izplatilo.

Tamo, gdje se nove željezničke pruge grade, neka se šuma duž pruge, samo u toliko prosječe, koliko to pregled pruge i sigurnost željezničkog i brzoputnog prometa od prevaljenog dravlja zahtjevaju. Čim je željeznički put pruge, kroz šumu širji, tim se i žareće iskre od ugljena laglje i dalje postrance u sastojinu raznašaju. Zato se sastojina stoeća s obje strane željezničke pruge mora onda, na prije spomenuti način i pretvoriti u zaštitne pruge. Propisno očišćene stare staze mogu, služiti takodjer i kao putevi, kao odvodni jarci ili se mogu godimice i okopavinom zasaditi.

Tamo gdje se nalazi suho tresetno tlo, treba očišćene staze još i pjeskom posipati. Šumska zaštitna pruga ne treba u pravilu biti širja, nego li je već gori pod I. spomenuto. Za slučaj da sastojina još ne bi bila tako visoka, da bi mogla iskre zaustavljati, ili i tamo gdje je terain osobito izvrgnut vjetru, mo-

raju se i po dvije a eventualno i tri takove zaštitne pruge uz-pored jedna uz drugu urediti.

Sastojine ležeće na vanjskoj strani koje krivulje ili suprot koje čistine, ili pokraj visokoga željezničkoga nasipa, osobito su izvrgnute požaru, pak je s toga i u takovim slučajevima često potrebna još i druga paralelna zaštitna pruga.

Ako je sastojina, kojom željeznica prolazi visoka, te uz to izvrgnuta i vjetrolomu, onda se takova sastojina mora s obzirom na sigurnost željezničkog kao i brzojavnog prometa, koliko bude nuždno posjeći, ali se ta sjećina mora odmah i opet iznova sve do stazah duž željezničkoga nasipa pošumiti.

B) Postupak sa jur obstojećim i zaštitnim sastojinama. Prije svega treba točno izpitati, mogu li jur obstojeće obranbene pruge po svojoj naravi naumljeni svrhu izpuniti.

U jestnom slučaju, imadu se i to odmah prvoga sledеćega proljeća, čim snieg okopni, odnosno već i do toga vremena, propisane osnažene staze (ili jarci) očistiti, stabla oslobođiti svih visećih zelenih kao i dolnjih suhih grana, do visine od 1·5 m., a podjedno sa tla odstraniti sve lako paljive, a u slučaju požara visoki plamen i veliku vručinu prouzrakujuće tvari. Starije listave sastojine, kao što i sve toj pogibelji neizvrgnute sastojine na dovoljno svježem tlu, gdje se nejmamo bojati vatre od žarećeg ugljena, biti će uvjetno dovoljno zaštićene, već i samo jednom čistom stazom duž željezničkoga nasipa. Staze, koje su sadnjom okopavina i zelene krme, namenjene gospodarstvenoj uporabi, mogu se predhodno u slučaju, da se za njima nalazi dovoljno široka zaštitna pruga i dalje kao takove podržavati.

Nalaze li se pred kojom izvrgnutom sastojinom same gole (puste) zaštitne pruge, tada se takova sastojina mora što prije pretvoriti u propisanu obraslu zsštitnu prugu. Puste zaštitne pruge, koje se neobradjuju, neka se postepeno, ostavljanjem pojedinih čistih staza duž željezničkoga nasipa, iznova pošume, i to u pravilu sadnjom borovih biljka u redovima istotečnim sa željezničkom prugom.

Jednogodišnje borove biljke sade se u spoju 1·2:0·5 m.; 3 godišnje sadjenice pako u spoju 1·3:1·3 m. Tlo izmedju pojedinih redova treba u proljeće svake godine po jedanput okopati, i to sve, dok god biljke nedorastu na 1 m. visoko. Ako je površina prije našumljenja bila preorana, onda se taj posao može i motikom obaviti. U slučaju potrebe treba pruge preko ljeta još i po drugi put prekopati. Kada se dolnje grane drveća počnu sušiti, onda se te suhe i obumirajuće grane moraju odrezati i sa površine odstraniti. Po dovršenoj periodi pravaka, uzpostavi se izmedju redova od biljka, odstranenjem možebitnih suvišnih biljka, razmak od poprečno 1 m. Onda, kad se tlo, uslijed nastavšeg sklopa biljaka ne može više prekopavati, prosjeku se preko površine propisane čiste staze.

Zaštitna staza u starijoj sastojini ležećoj iza kulture, neka se tako dugo uzčuva, dok god pred njom ležeća zaštitna pruga nedosegne potrebnu visinu, da i sama može služiti takovom. Ni onda, kada bi se imale u mjesto bora saditi mlade listače, ipak neodpada, potreba prekapanja tla.

Uzgoj i gospodarenje. Okopane se pruge moraju trajno prekapati, te godimice bar jedan put na proljeće čim snieg okopni, odnosno do tog vremena (u koliko nisu zasadjene okopavinom i t. d.), očistiti od listinca, stelje i t. d.

Isto vriedi i za one pruge, što leže izmedju mlađih kultura na zaštitnoj prugi. Sastojine na zaštitnim prugama imadu se brižno bar 1·5 m. visoko na deblu očistiti od svih obumrlih kao i nizko visećih grana, ma bile ove još i zelene, uz to i često proredjivati, ograničujući se ipak pri tom što više samo na vadjenje suharaka, a štedeći na samom šumskome platu svako zeleno stablo i granu. Odpale suhe grane treba sa tla zaštitne pruge odstraniti, isto i travu, vriesinu i t. d. Sastojina na zaštitnoj prugi neka se sječe u 60—80 godišnjoj obodonji. Imade li se pomladiti, onda se to ne smije nikada učiniti istodobno s obje, već uviek samo s jedne strane željezničke pruge i nikada istodobno sa pomladjenjem otraga ležeće sastojine. Sastojina na drugoj strani željezničke pruge smije se tek

onda pomladiti, kada je kultura na prvo pomladjenoj strani dosegla već primjerenu visinu. Visinu dimnjaka na lokomotivi. Istu visinu mora nadalje da je istodobno dosegla već i ona nova zaštitna pruga, koja bje zasadjena iza dosadanje stare zaštitne pruge.

Dok god mlada na zaštitnoj prugi uzgojena sastojina ne doraste na visinu od 3 m., mora se za njom u širini od 12—15 m. podržavati obstojeća zaštitna pruga.

Da se ustanovi, u koliko duž pruga državnih željeznica — unutar državnih šuma obstojeći obranbeni nasadi ovim propisom odgovaraju, ili u koliko je potrebno prema tim propisom popuniti ili obnoviti ih, imati će ih, svake godine, šumarski kao i činovnici željezničke uprave, zajednički najdulje do 15. ožujka obići i pregledati, te onda prema obnalazu dalnja shodna i potrebna odrediti.

Troškove klaštrenja dolnjih grana, kao i sve ostale troškove na tim požarnim obranama nosi pruska državna željeznička uprava sama.

Borov ušenac — *Aradus cinnamomeus*, Panz.

U novije se je doba u raznim stranama Njemačke, sporadički u borovim šumama pojавio i opet u večem broju štetnik, koji naročito mladje borove nasade na pjeskuljama u dosta znatnoj mjeri uništaje — a taj jest; vrst stjenice ili ti ušenca, na kojega je jur g. 1836. njemački entomolog Fintelman šumare upozorio, a o kojemu je nedavna i profesor Dr. K. Eckstein u Eberswaldi, u časopisu »Zeitschrift fur Forst- und Jagd-vesen« obširnije razpravljaо.

Zove se latinski »*Aradus cinnamomeus* Panz« — njemački die Kifernrindenwanze«, a spada u rod »*Membranacei* Latr., a vrst »*Aradus*«

Ovaj je zareznik razpostranjen po svim borovim šumama Njemačke. U večem se množtvu međutim pojavlja samo sporadički i to samo na mršavom pjeskovitom tlu. Napada osobito

mlade borove i to tako, da svojim rilašcem probada sočne slojeve izpod hrapave kore na stablu, gdje izpijajući sok prouzrokuje rane i smolotok. Četinje takovih borova gube onda brzo svoju zdravu zelenu boju, te postajn bliedo žučkasto zelene. Takova se stabla onda već i iz daljine razpoznавaju od zdravih ne-napadnutih. Najprije pri tom obumre kora tako napadnutih stabala — zatim se promijeni boja četinja i to počam od vrha stabala dolje. Stabla počnu boljevati, hiriti i sušiti se, dok napokon neobumru. Napadnuta stabla zaostaju u prirastu. Stare kao i prošlogodišnje četinje su im nepotpuno razvijene, izbojci kratki, a isto i četinje, pupovi obumru, pojedini izbojci ogole, to jest oni su bez iglica i pupova. Najprije se to obično opaža na više suncu izvrgnutom okrajinom stabalju. Zareznik imade veoma splošteno tijelo, debelo tek $\frac{3}{4}$ mm., široko 1·5 do 2, a dugo 3·5 do 4 mm. Mlade su ličinke još manje — nu više raztegnute. Ženke su nješto veće i širje od mužjaka. Glava mu je sprienda oštro odsječena, a nosi na svakoj strani malenu nješto napred nagnutu izrastlinu, a izmedju ovih proviruje onda prednji dio glave, koja svršava jakim, kratkim rilašćem.

Ticala su mu četvero člana, drugi je najdulji — nješto odebljan, jajolik i tamne malo ne crne boje. Crne polukružno svodaste oči iztiču se jasno po stranama zadnjeg diela glave. Prednji dio prsišta kod ženke je užji od stražnjice i proviruje po strani malenoga štita nalaze se krilca, koja su u ličinke kusasta — a u ženke nalikuju normalnim hemipternim krilcima. Dva se tarzalna članka mogu brojiti, posjednji ime dvije jake kuke.

Plosnati stražnji dio tijela s donje je strane u sredini nješto svodast. Stražnjica se bitno razlikuje prema spolu. Kod mužjaka je osobito jako razvijena i tamne boje — kod starijih ženka kao na troje izpletena. Koža je zrnatog sastava, po jednolično smedjoj boji slična borovoј kori, samo se na stražnjem dielu iztiču sa svake strane po tri reda tamnih tačka.

Život je toga zareznika vrlo jednostavan. Živi izpod gornje razpucane kore, na boru, i to zajedno mlade i stare ličinke, kao što i dorasli ušenci.

Očevidno je, da ih bojazan pred svjetlom sili, da se skrivaju pod ljuskama i pukotinama kore. Pri tom im dobro služi plosnato tijelo njihovo.

Kako jur prije iztaknuto, napadaju borova stabalca, tako da ih probadaju sisuč iz njih sok. Ovi su ubodi tako maleni, da ih je samo pod sitnozorom razpoznati.

Usljed tih uboda razpuca onda kora, i to u značajnim podužnim pucalinama. Kasnje se onda još i poprečne razcepine pojavljuju. Ovo je tako karakterističan pojav, da nam zajedno sa jur spomenutom istodobnom promjenom boje četinja — bezdvojbeno prisutnost toga zareznika odaje.

Dignemo li tu razpučanu suhu koru, naći ćemo u bieliku nabrekline napadno crveno žute boje — koja baš i to pucanje kore prouzrokuju.

Pod ljuskama kore sjede onda obično i ušenci i to tako pričvršćeni, da kod odpadanja odlupljene kore ne padnu na tle — već si odmah i opet pod bližom sliedećom ljuskom potraže novo sigurno skrovište. Obično sjede pod dolnjimi malenimi ljuskama kore, koje se tek počimaju ljuštiti.

Obumiranje stabala i sušenje sledi obično hrpmice — i to najprije po okrajcima sastojine.

Kako taj štetočinac u obće malo strada od prirodnih mu neprijatelja — jer ga već i sama boja štiti od progona — a uz to živi i skroz sakriveno — to nam za obraniti se od takovih ošteta — obično preostaju samo stanovita njeka uzgojna sredstva.

To su upotreba jakih sadjenica bora, površno obradjivanje tla, za vrieme vlage i kiša, i po mogućnosti ma i samo slaba gnojivta mršavoga tla.

Najsigurnije je sredstvo tamanenja uz to, posjeća, izvoz i popalenje napadnutih stabalaca. Tako izsječena napadnuta mjesta neka se onda popune kojom drugom vrsti bora, a naročito se u to ime shodnim pokazaše vrste *Pinus rigida* i *Pinus banksiana*, od kojih se napose ova posliednja odlikuje gladkom korom, koja neprija ušencu.

Posebna sredstva tamanenja — poput popaše sa domaćom peradi, mazanje stabalca vapnenim mliekom, petroleovom smjesi i t. d. izvediva i umjestna su s obzirom na trošak — samo iznimice u pojedinim slučajevima. Glavno je, sve poharane plešine što prije iznova zasaditi krepkim materijalom od *Pinus banksiana*.

Propisi o polaganju šumarskih državnih izpita u Magjarskoj i Austriji.

Kako se već u najbliže doba, imade do sada u nas u krieposti — stojeća naredba od 14. listopada 1806. br. 23094. u pogledu pripusta i polaganja državnoga izpita za samostalno vodjenje šumskoga gospodarstva, zamjeniti novom, duhu i zahtjevom vremena i struke odgovarajućom naredbom, to držimo u interesu stvari saobćiti ovdje sadržaj naredaba koje u tom pogledu danas vriede a susjednoj Ugarskoj koli i Austrijskim zemljama.

I.

U Magjarskoj stupila je koncem prošle godine u kriepost naredba o obdržanju šumarskih državnih izpita sljedećeg sadržaja:

„Radi prosudjenja stručne sposobnosti, koja se po smislu zakonskog članka XXXI.:1879. traži od šumarskih urednika, kao i u opće za moći prosuditi mjeru sposobnosti potrebne za samostalno vodjenje šumskoga gospodarstva, obdržava se šumarski državni izpit, kojemu je svrha, da po iz stručnjaka sastavljenom povjerenstvu prosudi, razpolaze li kandidat teoretskom i praktičnom naobrazbom, potrebnom za samostalno vodjenje šumskoga gospodarstva.

Izpitno se to povjerenstvo sastoji iz predsjednika i tri izpitna povjerenika, od kojih jedan, kojega za to predsjednik odredi vodi zapisnik.

Predsjednik izpita je kr. ugarski zemaljski nadšumarnik ili njegov zamjenik.

Kao ispitni povjerenici fungiraju oni članovi povjerenici, koje predsjednik od slučaja do slučaja na državni izpit pozove, i to izmedju onih dvadeset stručnjaka šumara, koje je ministar za poljodjelstvo, na predlog zemaljskog šumarskog društva, od 6 do 6 godina imenovao članovima povjerenstva.

Državnom se izpitu može samo onaj priupustiti, koji vjerdostojno dokaže, da je:

a) neproročnoga života. b) da je položio izpit zrelosti na kojoj višoj gimnaziji ili realci,

c) na kr. ugarskoj visokoj šumarskoj školi u Štavnici ili na kojem drugom strukovnom učilištu istog stepena, položio s uspjehom izpite iz svih onih predmeta, koji su na ovoj visokoj školi za šumarsko inžinirski stručni odjel propisani. (Onaj koji je na kr. ugarskim sveučilištima ili kr. ugar. tehnicu njeke predmete propisane i za redovite slušače stavničke visoke škole slušao, te se iskaže povoljno položenimi izpiti, ne treba glede tih predmeta još i posebne svjedočbe vis. škole stavničke).

d) da je nakon položenja gornjih izpita barem kroz dvije godine bio u praktičnoj službi kod kojeg uredjenog šumskog gospodarstva.

e) da o svim onim stručnim poslovima, koji se je bavio i koje je vidio za vrijeme te praktične službe — predloži samostalno izradjeni i vlastoručno podpisani opis, koji mora uz to biti i providjen potvrđnom zaporkom kandidatovog predstojnika.

Ovaj se državni izpit obdržaje dva puta na godinu, u proljeće i na jesen — u Budimpešti, na mjestu i na vrieme odredjenom po ministarstvu poljodjelstva.

Vrieme obdržanja državnog izpita oglašuje se u službenim i šumarskim novinama.

Molbenice za priupust k izpitu, imadu se propisno obložene i biljegovine, za proljetni rok do konca veljače — a za jesenski rok do konca kolovoza svake godine, podnjeti — prosto od poštarine — predsjedniku izpitnoga povjerenstva.

Predsjednik dostavlja index sa izpitnimi izpravami priloženimi molbi — autentikacije radi sa maticom — ravnateljstvu šumarske visoke škole, a nakon povratka istih predlaže molbe zajedno sa svojim mnjenjem g. ministru poljodeljstva na daljnje rešenje.

Izpita pristojba iznaša K 50. Ovu svotu imade kandidat neposredno prije izpita uplatiti na ruke računarskoga činovnika, kojega ministarstvo u tu svrhu posebno izašalje.

Kandidat koji svoje bezimućvo vjerodostojno iskaže, oprošta se iznimno od plačanja te izpitne pristojbe bilo u cielosti, bilo djelomično — nu to se imade — već i u samoj molbi za pripust državnom iztaknuti.

Državni je izpit ustmeni i pismeni, te obsiže slijedeće rpe šumarske znanosti :

- a) Šumarsko bilinstvo, nauk u bolesti bilja, nauk o tlu i podnebju ;
- b) Naku o šumarstvu (sadjenje šuma itd.), čuvanje šuma, i šumarsko obrtničtveto ;
- c) Procjenu šuma, računanje vrednosti šuma, i uredjenje šuma.
- d) Šumarsko odpremna sredstva i gradnje.
- e) Šumarsku izmjeru i graditeljstvo.
- f) Nauk u lovnu.
- g) Šumarsku statistiku, upravoslovje i praktičnu upravu.
- h) Ugarska šumarske i zakone o lovnu, zakone o uredjenju posjeda i poreza, u koliko se odnose na šumarstvo.

Prvi se dan izpita obdržaje pismeni izpit. Ovaj traje od 9 satih prije do 6 sati poslije podne — a drži se u zatvorenim prostorijama i pod nadzorom barem dvojice povjerenika.

Predmet pismenoga ispita sačinjavaju tri stručna pitanja, koja predsjednik zajednički sa povjerenici, dan prije držanja izpita zajednički ustanove, uzevši obzir na pitanja dostavljena u to ime povjerenstvu — po visokoj šumarskoj školi kao i zemaljskom šumarskom družtvu.

Kandidat je dužan svako pitanje na posebnom arku sa-

mostalno izraditi, a čim je koje pitanje riešio imade ga odmah predati predsjedniku ili kojemu izpitnome povjereniku.

Kod izradbe pitanja nesmiju se osim po predsjedniku dozvoljenih pomočnih skrižaljka i pomagala, nikoje druge knjige upotrebiti.

Ustmeni je ispit javan. Tko bi htio prisustvovati imade se prijaviti predsjedniku povjerenstva.

Kandidati dužni su onim redom ustmenom izpitu pristupiti, kako je to žriebom, poduzetim prije izpita ustanovljen. Ustmeni izpit pojedinog kandidata nesmije trajati manje od $1\frac{1}{2}$ ni dulje od 2 sata.

Kandidat koji nebi izpitu pristupio po redu, koji je pri-godom žrieba ustanovljen, (s dobro opravdanog razloga) može izpit polagati tek opet onda, kada su svi ostali kandidati jur izpitani.

Uspjeh izpita ocjenjuje povjerenstvo sporazumno ili za slučaj razlike mnienja, zaključkom stvorenim većinom glasova s osobitim obzirom na domaću radnju, rešenje pismenih pitanja kao i ustmenih odgovora.

Uspjeh se taj proglašuje kandidatu još na sam dan izpita.

U slučaju razpolovljenja glasova odlučuje glas predsjednika izpitnog povjerenstva.

O položenju izpita izdaje se kandidatu posebna propisana izprava, u kojoj su označena dva stupnja osposobljenja i to : osposobljen ili s odlikom osposobljen.

Izprava se izdaje u obliku diplome — sa visečim pečatom i podpisi svih članova povjerenstva — po posebnom obrazcu.

Za izdanje te diplome neplaća se osim biljegovine nikoja daljna pristojba, a pošto i u obće sve troškove skopčane sa obdržanjem tih državnih izpita nosi zemaljska šumska zaklada, to se i uplačene izpitne takse zaprimaju samo u korist te zaklade.

Kandidat koji nije pronadjen osposobljen, može redovito najviše samo još dva puta, i to tek iza pol ili jedne ciele godine dalnje praktične službe, kako to već povjerenstvo prema spremi kandidata ustanovi, i opet državnom izpitu pristupiti.

Kr. ugarski ministar poljodjelstva može medjutim iznimno dozvoliti još i dalnje polaganje toga izpita. Izpitna se taksa u slučaju ponovljenja izpita imade ponovno položiti.

O tečaju državnog izpita imade se voditi zapisnik, koji mora sadržavati uz ono što se dogadjaо i to, da li je kandidat stupanj osposobljenja dobio jednoglasno ili samo većinom glasova povjerenstva.

Zapisnik i pismene radnje predlaže predsjednik izpita ministru poljodjelstva, koji taj zapisnik u ovjerovljenom prepisu dostavlja kr. ugar. visokoj šumarskoj školi u Štavnici.

Predsjednik povjerenstva i povjerenici imadu pravo na zaračunanje putnih troškova i dnevnicu, u smislu posebne u to ime izdane naredbe kr. ug. ministarstva poljodjelstva.

L I S T A K

O s o b n e v i e s t i .

Premještenja i promaknuća. Ban kraljevina Hrv. Slav. i Dalmacije premjestio je iz službenih obzira kr. kot. šumara I. razreda Milana Žibrata od kr. kotarske oblasti u Krapini, kr. kot. oblasti u Karlovcu, za šumski kotar sa sjedištem u Draganiću, — a kr. kot. šumara II. razreda Bogdana Svobodu iz Draganića, kr. kotarskoj oblasti u Krapini.

Kr. ug. ministar za poljodjelstvo imenovao je: u statusu hrvatsko-slavonske erarialne šumske uprave: kr. šumara Rudolfa Suszteria kralj. nadšumarom u 3. stepen IX. plaćevnog razreda, a kralj. šumarske kandidate Ladislava Szilagya i Helmuta Braksatora kr. šumarima u 3. stepen X. plaćevnog razreda, te kr. šumarskog vježbenika Milana Višnića kr. šumarskim kandidatom u 3. stepen XI. plaćevnog razreda, napokon abiturienta visoke šumarske škole u Štavnici Balinta Schaaba privremenim šumarskim vježbenikom.

Zatim, kr. šumara Milana Kmetonija kr. nadšumarom u 3 stepen IX. plaćev. razreda. Kr. šumarskog kandidata Mihajla Vassanyi-a kr. šumarom u 3 step. X. plaćevnog razreda, kr. šum. vježbenika Iliju Stojanovića kr. šum. kandidatom u 3. stepena XI.

plaćevnog razreda, i abiturienta visoke šum. škole u Štavnici T o d o r a B u d i s a v l j e v i Č a privrem. kr. šum. vježbenikom.

† **Umro.** Na 15. listopada, umro je u Zagrebu, nakon dugog i teškog bolovanja, mnogogodišnji i odlični član našega društva, umirovljeni nadšumar kneza Odeskalhija u Erdöviku J o s i p H e l e b r a n t. Pokojnik je bio vrstan šumar i obće štovana ličnost u Sriemu, gdje je svojim dugim savjestnim službovanjem stekao mnogo prijatelja i štovatelja. Doživio je tek 54 godinu života. Pokoj mu plemenitoj duši.

Družtvene viesti.

Natječaj za podielenje podpore iz družtvenih sredstava i iz družtvene Kōreskenyieve zaklade — raspisan je u smislu družtvenih pravila, do konec mjeseca studena o g. (Vidi u ostalom i odnosnu objavu u prilogu lista — tj. u broju 11. „Lugarskog viestnika“.)

Zahvala. Zadovoljujući želji p. n. g. kotarskoga šumara Josipa pl. Aue-a objelodanjujemo ovime njegovu najljepšu zahvalu upravi šumarskoga društva na podijeljenoj mu podrpi, s obzirom na veliku nesreću koja ga je u zadnje vrieme opetovano našla — a povodom koje je siroma izgubio obadvije noge.

K izkazu članova društva a učesnika ovogodišnje glavne skupštine na strani 46³. o l. molimo dodati još i p. n. gg. Lazu Vorkapića srpskog državnog šumara iz Čičevca u Srbiji.

Promet i trgovina.

Predmjeva, da će drvotržci, s obzirom „da smo sa glasovitom našom slavonskom hrastovinom fine kvalitetete tako rekuć već na domaku, i da se ista od druguda dobiti ne može za nju plaćati ciene, kakove dosada nikada još plaćane nisu“, podpuno se je u oči ovojesenskih naših netom minulih veleprodaja obistinila.

Kod prodaje državnih šuma, obdržane u Vinkovcima na 18. rujna, polučeno je 53% preko procjene, kod prodaje šuma brodske imovne obćine u Vinkovcima, na 25. rujna, polučeno je 62% preko procjene, a kod prodaje krajiške investicijske zaklade u Zagrebu na 5. listopada t. g. dapače i 71% viška! A to sve, ma da su te šume već i prvo bitno bile taj put dosta visoko procenjene.

Ciene od 60 i više kruna po kubičnom metru — a 400 i više kruna po hrastu — kako su ove godine postignute — do sada su doista bile u nas nepoznate.

Uspjeh kome se ni najveći idealiste još pred malo vremena nisu nadati mogli.

Sam tečaj i uspjeh dražba bio je sliedeći:

I. Uspjeh na dne 18. rujna kod kr. nadšumarskoga ureda u Vinkovcima obdrža ne dražbe:

Tekući broj sjećina	Naziv sreza	Površina sjeć. k. jut.	Broj stabala		Procjen. vrednost u kru- nama	Ime dostalca	Iznos ku- povnine u kru- nama
			hrast.	inih			
1.	Ilina Greda .	56.60	2.581	578	240.280	Societe i Zagreba	365.420
2.	Čadjavski bok br. 2. . .	129.40	1.628	6.261	160.567	Mecer iz Siska	258.100
3.	Dvojane . . .	57.80	1.079	923	159.464	Grassl i Schenk iz Beča	240.342
4.	Trstika br. 6	65.00	275	849	41.153	Holzexportation Brod n./S.	66.100
5.	Savički gjol .	97.16	1.429	2.979	139.001	—	210.109
6.	Javička Greda A	76.00	1.902	594	194.595	—	316.109
7.	Javička Greda B	84.12	44	4.102	30.419	Belčić iz Siska	32.100
8.	Medjustrugova br. 23 A .	56.00	1.234	309	189.944	Holzexportation Brod n./S.	275.109
9.	Ljeskovča A	62.71	1.358	212	160.609	Gross iz Beča	227.740
10.	Medjustrugova br. 22 B .	114.70	214	9.342	43.794	I. Eitler i sinovi Beč	72.060
11.	Slavir . . .	77.46	2069	20	300.292	Societè iz Zagreba	427.350
12.	Gradina . . .	59.82	1528	170	184.466	Holzexportation Brod n./S.	307.905
13.	Somovac . . .	53.20	1.395	71	166.321	Neuschlon iz Budapešte	278.340
	Ukupno .	389.97	16.736	26.790	211.905		3.076.007

Prodano je dakle 16736 hrastovih i 26,790 t. z. bijelih stabala procjenjenih na ukupno 2,011,905 K za 3,076.007 kruna t. j. za 1,064,102 K više.

II. Uspjeh na dne 25. rujna, kod prodaje šuma brodske imovne občine u Vinkovcima obdržane dražbe.

Broj sjećina	Naziv sreza	Površina sjeć. k. jut.	Broj stabala		Procjen. vrednost u kom.	Ime dostalca	Iznos po- lučeneku- povnine
			hrast.	k. met.			
1.	Glovac . . .	21.58	477	1.850	36.420	N. Gotthardi Sisak	54.900
2.	Orljak . . .	32.76	840	3.870	107.227	Moritz Drach J. Beč	160.001
3.	Luščić . . .	40.00	477	1.742	47.600	Holzhand.-A.-G. Wien	78.467
4.	Banovdol . . .	17.08	290	1.617	51.004	Milchs Wwe. et Cohn. Komoran	81.045
	Iznos . . .	111.42	2124	9070	242.251		374.413

Broj sjecina	Naziv sreza	Površina sječ. k. jut.	Broj stabala		Procjen. vrednost u kom.	Ime dostača	Iznos po- lučene ku- povnine
			* hrast.	k. met.			
	Prenos . . .	11142	2424	9070	243.251		374.413
5.	Krivo Ostrovo . . .	25.12	453	1.929	54.619	Moritz Drah Beč	86.518
6.	Rastovica . . .	17.16	223	1.069	31.310	Vuk i sin Budapest	47.357
7.	Zapadno kusare . . .	15.56	190	1.210	39.437	Grassl i Schenk et	59.527
8.	Mužko ostrovo	19.21	378	1.944	58.207	Comp. Beč	80.441
9.	Kunjevci . . .	39.11	580	2.218	60.987	E. Graff Osijek	110.391
10.	Vrabčana . . .	24.73	222	1.158	34.904	Holzhand. Act.-G.	50.801
11.	Ada . . .	74.59	884	3.088	88.195	Beč	126.117
12.						Grassel i Schenk	
13.	Boljkovo . . .	16.45	130	942	31.313	Beč	58.801
14.	Rastovo . . .	25.00	399	2.027	64.296	A. I. Veselinović	97.890
15.	Trizlovi . . .	5.80	126	789	25.932	Vinkovce	
						Hartman i Kohl	
						Lohrasu	51.166
						Moritz Drah jun.	
16.	Radišćevo . . .	8.23	71	467	16.698	Beč	29.965
17.	Radjenovci . . .	12.97	182	1.034	31.181	Šipuš i drug. Sisak	49.560
18.	Sveno . . .	10.78	129	809	27.079	Hartmann i Kohl	54.166
						Lord et Comp.	
19.	Kugunja . . .	44.75	549	4.620	145.476	Budapešta	236.210
20.	Ripača . . .	15.84	333	1.069	28.664	Societè Zagreb	48.065
21.	Almaš . . .	13.00	121	519	14.623	Carlo Schlesinger	23.666
						Beč	
22.	Jošava . . .	20.67	498	3.079	92.495	Grassel i Schenk	148.329
23.	Slavir . . .	19.38	357	1.714	48.224	Societè Zagreb	77.773
24.	Gradina . . .	35.01	1079	4.483	118.707	Carl Schlesinger	195.219
25.	Dubovica . . .	37.05	615	2.805	77.217	Beč	116.666
26.	Iztočne Kusare . . .	30.81	497	3.828	121.650	N. Vuk i sin	176.557
	Čunjevci . . .	44.70	1086	5.275	142.961	Budapešta	258.220
	Ukupno . . .	667.85	11.188	54.794	1,598.426	Societè Zagreb	
							2,557.845

Prodano je dakle u svemu 11188 komada hrastova, sa 54.794 kub. metara gradje — procenjenih na 1,598,426 krune, za 2,557.845 kruna, dakle za 1,009.419 K više. Kod dražbe sudjelovalo je 41 tvrdka sa ukupno 318 ponuda.

III. Uspjeh na dne 5. listopada u Zagrebu obdržane dražbe šuma krajiske investicijonalne zaklade.

Tekući broj	Naziv sreza	Površina saječ. u kat. jut.	Broj stabala		Procjen. vrednost u kru- nama	Ime dostalca	Iznos ku- povnine
			hrast.	inih			
1.	Sočna 5/I . .	69·00	885	—	190.337	Illes Schlesinger Beč	388.988
2.	Sočna 5/II . .	69·00	1.038	—	202.370	F. Moritz Müller Lipsko	360.119
3.	Boljkovo 10 . .	50·00	759	—	207.664	Ph. Deutscha si- novi Zagreb	327.192
4.	Narače 20/I . .	55·00	1.447	67	178.578	Premnu i Ružička Rijeka	258.125
5.	Narače 20/II . .	55·00	1.375	33	183.588	Moritz Drach jun. Beč	318.668
6.	Blata 24 . .	74·00	2.102	—	246.377	Mohr i drug. Manheim	413.618
7.	Smogva 26/I . .	47·80	875	—	73.051	S. Benedik i sin Zagreb	126.501
8.	Smogva 26/II . .	47·3	725	—	79.128	A. Berndorfer Zagreb	121.000
9.	Krnić 29/I . .	66·8	1.928	—	256.116	Carlo Schlesinger	448.888
10.	Krnić 29/II . .	66·8	1.737	—	245.246	—	448.888
11.	Žeravinec 31/II . .	38·0	475	—	35.205	Gescheft Act.	49.890
12.	Žeravinec 31/I . .	62·0	1.134	—	140.725	Budapest	231.890
	Ukupno . .	700.—	14.730	160	2.038384		3,493.767

Prodano je dakle 14730 hrastova, procjenjenih na 2,038384 krune za 3,493.767 kruna, dakle za 1.454.383 krune više ili ti oko 71% viška.

IV. Prigodom na dne 5. listopada, kod kr. kota rske oblasti u Djakovu obdržane dražbe prodaje od 2110 hrastova, iz šume tamošnjih zemljištnih zajednica, u projezenbenoj vrednosti od 132 322 krune, ostao je dostalcem Štefan Greger iz Osijeka, sa ponudom od 201.106 kruna. Sbog njekih formalnih pogrešaka podnijela je tvrdka Ne uschloss iz Gjur-gjenovca proti toj dražbi utok — nakon što je svojom ponudom od 181.340 kruna odbijena.

Uspjeh na dne 15. rujna t. g. kod gospodarstvenoga ureda građiške imovne obćine u Novojgradiški, obdržane dražbovne prodaje od ukupno 3634 hrastovih stabala u projezenbenoj vrednosti od 370.990 kruna, nije nam do danas još poznat.

Na dne 20. listopada, obdržavana bi kod kr. kotarske oblasti u Djakovu, dražbena prodaja od ukupno 1843 hrastovih stabala iz šuma zemljištnih zajednica „Paljevina, Levanjska Varoš i Borovik“ u projezenbenoj vrednosti od 87.548 kruna.

Na 16. listopada obdržane bi kod gospodarstvenoga ureda križe-vačke imovne obćine u Belovaru, dražbena prodaja od ukupno 3944 hrastovih stabala u projezenbenoj vrednosti od 308.58 kruna.

Dostatci su, za srez Lužec — Ivan Kralj iz Zagreba sa K 8590. Za srez. Vel. Jantak — Holzhand. Actien Gesel. Budapest sa K 123.759. Srez Marča—Pjesak — S. Benedikt Zagreb sa K 55.758. — Srez „Žutica Carevbok“ — Holz. A. g. Budapest sa K 135.174. i srez „Tuk veliki“ — Neuschloss et. comp. sa K. 126.837.

Na 16. listopada kod kr. kotarske oblasti u Križevcima, dražbena prodaja od 5000 komada hrastova, iz šume zemljistiće zajednice Lojnika Perkovec u procjenbenoj vrednosti od 349,930 kruna ostala je bezuspješna.

Na dne 30. listopada bit će kod šumsko gospodarstvenog ureda gjurjevačke imovne občine u Belovaru — dražbena prodaja od ukupno 2495 hrastova, procjenbenoj vrednosti od 136 721 kruna. Ni uspjeh te dražbe nije nam još do zaključka ovoga broja lista priobéen.

Prigodom na dne 20. rujna kod vlastelinstva vukovarskog obdržane prodaje od 7705 hrastova, procjenjenih na 280,000 kruna, ostao je dostačom S. H. Gutmann iz Belišca ponudom od 355,000 kruna.

Na 16. listopada, prodano su kod kr. kot. oblasti u Sisku 382 hrasta iz šuma občine „Lekenik Turopoljski“ — procjenjenih na 11093. kruna Benku Schwarzu za K 14.890.

Na 3. studenoga, dražbovati će se kod kr. kot. oblasti u Djakovu 560 hrastova i 500 želj. podvlaka procjenjenih na K 21.359.

Na 4. studenoga, biti će kod pogl. grada Varaždina, dražbena prodaja 239 hrastova; procjenjenih na K 7.791.

Na 10 studenoga odredjena je dražbena prodaja 3586 hrastova u vrednosti od 20.246 kruna, iz šume z. z. Vitojeveći, kotar Ruma.

Na 6. studenoga, razpisana je, od strane šumsko gospodarstvenog ureda petrovaradinske imovne općine u Mitrovici, dražbena prodaja od 6522 hrastova stabla — sa 27719 kub. metara gradjevnoga drva, u procjenbenoj vrednosti od 599.151 kruna. Ovom će dražbom bit podjedno zaključene ovogodišnje veleprodaje u našim hrastovim šumama.

Iz upravne prakse.

Urbarsko pravo šume i paše po zakonu je spojeno sa urbarskim nepokretnostmi kao pripadnost (§. 294. i 298. o. g. z.) i nije samostalno; pak se samo po sebi razumjeva, da se uz ovlaštene nepokretnosti i to pravo prodaje, ako nije izrično od prodaje izuzeto i po zakonskih propisih u vremenu sklapanja ugovora odieljeno bilo od nepokretnosti, s kojima je spojeno.

Kata Š. iz G. tužila je Baru R. G. i malodobnu joj djeci Franju Tomu i Mariju R. G. i drugove radi priznanja neobstojnosti urbarskog prava šume i paše u šumi zvanoj Ž. navodeći, da je sredinom g. 1882.

sklopila ga pravnim prednikom tuženika sada već pokojnim Pavlom R. G. pogodbu zamjene, kojom mu daje svoje nekretnine ul. broj 76. obč. G.; a za to od njega prima nekretnine ul. br. 90. obč. G. Sa nekretninama ul. broj 76. obč. G. skopčano je urbarsko pravo šume i paše, da mu nije dala u zamjenu, nego je to u odnosni ugovor kupoprodajni (a ne zamjenbeni) došlo bez njezine volje i pogodbe naročite krivnjom sastavljača tog ugovora. Navodi svjedoke i prisegu vrhu gornjih činjenica i tvrdnja.

Kr. kot. sud u D. izrekao je nakon provedene razprave i preslušanja svjedoka osudu od 11. lipnja 1904. P./159./7.—03. sadržaja:

Tuženi Bara R. G. i drugovi dužni su priznati, da tužiteljica Kata udova Š. nije njihovom pravnom predniku pokoj. Pavlu R. G. zamjenbenom pogodbom sklopljenom u svibnju 1883. odnosno pogodbom pod A—I. dala u zamjenu, a niti prodala svoje urbarsko pravo šume i paše u šumi zvanoj „Ž“, pak su zato dužni kaniti se prisvajanja i vršenja toga prava pod globom od 200 kruna ili tome odgovarajućeg 20-dnevnog zatvora za svakoga od njih te naknaditi parb. trošak i t. d. — nu sve to onda, ako tužiteljica Kata udova Š. za 3 dana nakon pravomoćnosti ove osude nastupi i na odredjenom ročištu položi domirnu prisegu:

Nije istina, da sam ja pogodbom od 19. svibnja 1882. zamjenila, niti prodola Pavlu R.—G. svoje urbarsko pravo šume i paše u šumi Ž. zvanoj, te je stavka, da ga prodajem Pavlu R. G. naknadno bez moga znanja u ugovor od 19. svibnja 1882. umetnuta.

Ne nastupi li i ne položi li tužiteljica Kata udova Š zadobno gornje prisegе — tada se odbija sa tužbovnim zahtjevom i t. d.

Razlozi: Tužiteljica tvrdi, da predmetom pogodbe od 19. svibnja 1882. nije bilo urbarsko pravo šume i paše, pak pošto ona nije niti tuženikom, a niti njihovom pravnom predniku Pavlu R. G. nikada to pravo šume i paše prodala niti zamjenila — zahtjeva, da joj tuženici to priznaju i kane se dalnjeg nepovlastnog vršenja toga prava. U dokaz tih okolnosti uvodi svjedoke Franju M. i Tomu P. Tuženici poriču navode tužbe, pak tvrde, da je predmetom pogodbe od 19. svibnja 1882. bilo i pravo urbarske šume i paše, što će posvjedočiti Tomo P. i Blaž M., pak da je kupac Pavao R.—G., njihov pravni prednik, odma nakon tako sklopljene pogodbe i stupio u posjed toga urb. prava šume i paše, što da će posvjedočiti Mato B. i Ivan L. — Napokon stavljuju tuženici kao prigovor zastare tužbe, pošto je minuo rok od 3 godine, u kojem se roku mogu pobijati pravni poslovi radi nastale bludnje.

Ako se uvaži, da prema propisu §. 861. o. g. z. pogodba nastaje suglasnom voljom dviju stranaka, a prema propisu §. 869. o. g. z. da privoljenje na pogodbu treba da se očituje stanovito i razumljivo;

ako se pako uvaži, da iz izkaza svjedoka zaprisegnutih Tome P. i Franji M. proizlazi, da prigodom sklapanja i perfektnog sklopljenja pogodbe od 19. svibnja 1882. nije bilo niti govora o prodaji odnosno zamjeni urb. prava šume i paše, da stranke glede toga prava nisu očitovale nikakovoga običanja niti prihvata, da to pravo nije bilo u obće predmetom pregovora, pak da obzirom na to pravo šume i paše — nikakova pogodba nije mogla nastati; — naprotiv, da je stavka o prodaji urb. prava šume i paše naknadno u odsutnosti tužiteljice u ugovor od 19. svibnja 1882. umetnuta;

nu, ako se uvaži, da svjodocima Tomom P. i Franjom M. nije tužiteljici obzirom na njihovim izkazom protuslovni izkaz svjedoka Blaža M. prema popisu §. 160. g. p. p. uspio podpuni dokaz glede gore rečenih okolnosti već samo poludokaz, valjalo je suditi, kako u dispozicionom dielu osude navedeno, popunivši prema §§. 270. i 271. g. p. p. uspjeli poludokaz domirnom prlsegom, te o položenju odnosno nepoloženju njenom učiniti ovisnim izlaz pravde. Prigovor tuženika, da je tužba zastarjela temeljem 4. 1487. o. g. z. nije se uvažiti mogao; jer u predležećećem slučaju niti postoji bludnja, niti je tužiteljica podigla tužbu na pobijanje pogodbe radi dogodivše se bludnje, već tužbu na priznanje, da pogodba vrhu prodaje odnosno zamjene urb. prava šume i paše u šumi Ž. nikada sklopljena i nikada obstojala nije.

Presuda troška §. 573. g. p. p.

Proti ovoj osudi uložili su tuženici po odvjetniku dr. Š. M. iz Z. priziv pr.: 28. lipnja 1904. P./159./8.—03. koji kaže:

Napadnutom osudom nismo zadovoljni. Pogrješno je stanovište, na koje se stavio sud I. molbe, prosudjujući pitanje, da li jesmo ili nismo kupili od protivnice urb. pravo paše i šume, pak u napadnutoj osudi konstataju, da mi toga nismo dokazali, dakle da mi, odnosno naš prednik od protivnice toga prava kupio nije. To je pogrešno stanovište, a polazeći sa krivoga stanovišta morala je i osuda izpasti neosnovana i za nas posve nepravedna,

To ćemo i dokazati.

Što je urbano pravo šume i paše? To je pravo potičuće iz urbarskih odnošaja, a realizованo je uslied segregacionalnih zakona, napose uslied zakona o razrješenju urbarskih i srodnih odnošaja, međutim carskim patentima od 2. ožujka 1853., 17. svibnja 1857. i sl.

To su služnosti svoje vrsti, a nisu pripadale svakome, već su bile uvjetovane o njekojim predpostavkama tako, da krug ovlaštenika ostane u vici ograničen, a da se ne uvuku u uživanje i oni, koji tamo de jure ne pripadaju. Ta predpostavka za vršenje prava ovlašteništva bilo je i jest u provincijalu selišni posjed, dakle vlasništvo ovlaštenih nekretnina.

Vlastnik ovlaštenih nekretnina jest ujedno ovlaštenik tih skupnih užitaka. To je ovlašteništvo sa ovlaštenim nekretninama tako spojeno, da ipso jure i ipso facto prelazi s njima na onoga, na koga prelaze i nekretnine.

Iz narodnog shvaćanja, iz koga crpa zakon temelje, i iz duha našeg prava, i iz pozitivnih zakonskih norma proizlazi, da je ovlašteništvo „accidens“, koji sledi „suum principale“, i koji dieli sudbinu glavne stvari.

Naš novi zakon o uredjenju zemljišnih zajednica od 25. travnja 1894. stoji takodjer na tom stanovištu, pa premda je taj zakon novijega vremena, te ne može imati direktnog upliva na vrieme, kada je sklapan prieponi ugovor godine 1882., ipak je taj zakon izljev prijašnjeg pravnog shvaćanja naroda, pak pošto u našem zakonu nema za ovakav slučaj, kakav je naš, pozitivne norme, to je moramo konstruirati prema §§. 7. i 8. o. g. z. iz duha i smisla cijelokupnog pozitivnog prava.

Citirani zakon o zemljišnim zajednicama naglasuje taj spoj vlasništva sa posjedom nekretnina u §. 2. b), a još jasnije u §. 6. gdje veli:

U z. z., što ih tvore bivši podanici — naime u bivšem provincijalu — kojima su u ime prava drvarije i paše zapale putem segregacije šume i pašnjaci, spojeno je ovlasteništvo u pravilu sa selištnim posjedom.

Opetujemo, da se ovaj zakon ne može izravno uporaviti na naš slučaj, no svakako je važan zato, što spaja tako uzko ovlasteništvo sa posjedom nekretnina.

Komadanjem ovlaštenih nekretnina, komada se i ovlaštenje, otudjenjem nekretnina, otudjuje se i urbarsko pravo. To je sve tako jasno i nepobitno, da je suvišno i dalje dokazivati.

Urbarno pravo može se doduše i samo otudjiti bez svoje nekretnine, a i nekretnina može se otudjiti bez urbarnog prava, no to je iznimka, to se redovno ne predpostavlja, to odjeljenje sudbine ovlasteništva od nekretnina treba napose dokazati.

Treba dokazati, da su stranke, otudjujuće nekretnine izrično ili bar konkludentnim činiima ugovorile, da se urbarno pravo ne otudjuje; nije dosta dokazati, da o urbarnom pravu nije bilo govora, da ono nije bilo izrično prodano, ili da ono nije u ugovor unešeno. To posebno spominjanje urbarnog prava nije nuždno; jer se to prema odnosaju urb. prava spram nekretninā samo po sebi predpostavlja.

Ako ova običa načela apliciramo na naš slučaj, vidjet ćemo, da stanovište napadnute osude nije u skladu u istima. Nesumljivi svjedok

Blaž M. izkazao je doduše, da je on kupoprodajni ugovor A. — I. napisao upravo onako, kako su ga stranke pred njim sklopile, napose da su se stranke pred njim izrično pogodile, da je predmet kupoprodaje i urb. pravo šume i paše, pa nije izključena mogućnost, da su to stranke ugovarale u odsutnosti svjedoka Tome i P. i Franje M. No pošto ova dva svjedoka izkazuju protivno od svjedoka Blaža M., to ćemo razčiniti njihove izkaze.

Oba ova svjedoka izkazuju, da prigodom sklapanja kupoprodaje nije u njihovoj prisutnosti bilo nikakova govora o urbarnom pravu šume i paše; dočim oni tvrde, da bi to pravo bilo od kupoprodaje ma kakovim načinom izključeno.

Ti svjedoci još izkazuju, da nije bilo tada povora ni o pojedinim parcelama, već o cijelokupnim nekretninama ugovarajućih stranaka, a iz toga proizlazi, da se stranke nisu ni upuštale u pojedinosti, već su jednostavno ugovorile kupoprodaju svih nekretnina. Mentalne reservacije pojedine stranke ne dolaze ovdje u obzir; a očitovanja stranaka, koja su dana, nisu po izkazu svjedoka bila takova, dabi izključivala prodaju urbanog prava. U izkazu svjedoka samo je to odlučan monomenat, a drugo sve je neodlučno; jer nakon njihova izkaza postaje ovo pitanje izkijučivim pravnim pitanjem, te njegovo riešenje ovisi samo o stanovištu i shvaćanju suda. Mi smo pak po duhu našega prava dokazali, da urbano pravo — izvan naročitog izuzetka — sledi sudbinu glavne stvari.

Polazeći s toga stanovišta, nama je svejedno, je li urb. pravo u ugovoru naročito spomenuto ili nije, dosljedno, da li je prigodom podpisa ugovara ili naknadno u nj uvršteno, da li je kupac stupio odmah u posjed toga prava ili nije, što bi potonje moglo biti sauo onda odlučno, da je izminulo vrieme dosjetlosti, a to još nije.

Nije stoga u ovom prieporu nipošto umjestno citiranje § 861. i 869. o. g. z. u napadnutoj osudi, jer se pogodba može sklopiti i tacite, a i bez upuštenja u pojedinosti, koje eo ipso sliede pogodbu, ako se od iste izrično ne izuzmu, baš kao što bi stvarna služnost na prodajnoj nekretnini prešla ipso facto na kupca, ma da o njoj ne bi u ugovoru ni spomena bilo.

Osim toga navodimo sliedeće: Kako protivnica i sama u tužbi spominje, odmah nakon sklopljenog ugovora A. — I. dali smo mi kupljene nekretnine zajedno sa urbarnim pravom na sebe gruntovno prenjeti, dakle se već preko 20 godina nalazimo prema §§ 322. i 441. i zakonitom posjedu i kupljenih nekretnina i urb. prava paše i šume. Po §§. 1467 i 1469 o. g. z. stekli smo mi kao tabularni vlastnici i zakoniti posjednici i kupljenih nekretnina i stvarnog urb. prava nakon 3 godine puno pravo proti svakom prigorovu; jer se ne može reći, da je naš posjed neistinit,

kad je i po svjedocima potvrđeno, da kod kupoprodaje urbano pravo nije bilo isključeno od pogodbe, pa smo kupili i urbano pravo, pa da i nije naše stanovišta izpravno, kao što izpravno doista i jest. Prema tome smo i bez obzira na naše napred razloženo stanovište stekli dosjelošću vlastnost urbarnog prava šume i paše.

Držimo, da je nama uspjelo dokazati, da je napadnuta osuda pošla sa pogriešnog stanovišta, kad je udovoljila tužbovnom zahtjevu. Pošto nije ničim dokazano, da bi bilo urbano pravo od pogodbe izrično izuzeto, to je prvomolbena osuda ovo pitanje imala riešiti kao čisto pravno pitanje, a ne osudu ovisnom učiniti o tom, što je tužiteljica mislila i u svojoj unutrini htjela, kad je odnosnu pogodbu sklapala. Molimo i t. d.

Nu ovo je kr. banski stol izdao rješitu od 28. rujna 1904. broj 20722, kojom se prvomolbena osuda preinačuje i tužiteljica Kata udova Š. odbija sa tužbom, a to iz razloga:

Na urbarska zemljišta upisana u grunt. ul. broj 25 obćine G. upisani su bili kao vlastnici zadruga Š. P. kbr. 18 iz G. u polovici, a na ime Kate Š. iz G. u drugoj polovici.

Na temelju kupoprodajne pogodbe od 19. svibnja 1882. pod A. — I. uknjiženo je pravo vlastnosti na dio gornjih nekretnina Kate Š. u koristi Pavla R. — G., novo otvorenom grunt. ul. broj 76. obćine G.

Tužiteljica Kata Š. tvrdi, da ona ugovorom od 19. svibnja 1882. pod A. — I. nije Pavlu R. — G. uz nepokretnosti prodala takodjer urbarsko pravo šume i paše, pa da je samo mala fide Pavla R. — G. u upitni ugovor stavljena dometak, da si sa nekretnosti kupac može na sebe pripisati nepokretnosti sa urbarskim pravom šume i paše.

Nepreporano je dakle, da je sa urbarskim selištem, što ga je Pavao R. — G. kupio od Kate Š. spojeno pravo, ili kako veli car. patent od 2. ožujka 1853. njekoje koristi zemljištne (teretorialne) označene u članku VI. §§ 3., 4., i 5 od 1836., a to urbarska paša i drvarenje.

Pitanje nastaje, da li si je Kata Š. mogla za svoju osobu pridržati urb. pravo paše i drvrarije ma da je nepokretnosti, s kojima to pravo je skopčano, prodala Pavlu R. — G.

Uvaživ, da je sa prodanim zemljištem bilo skopčano urb. pravo šume i paše, koje je pravo jedna vrst servituta i uvaživ, da je po § 294. o. g. z. valja načelo „perlinent sequitur principale“, a da se § 45. o. g. z. — služnosti ne može odieliti i na drugu osobu prenjeti, što je u pogledu zemljišnih zajednica izraženo takodjer u zakonu od 25. travnja 1894. broj 36. zbor. u § 6., koji određuje, da u zemljištih zajednica, što ih tvore bivši podanici, kojim su u ime prava drvarije i paše, putem segregacije, pripale šume i pašnjaci, spojeno ovlašteništvo u pravilu sa selištnim posjedom, dočim se u § 93. cit. zakona opet

određuje, da se i faktičnom uživatelju pravnog toga ovlaštenja imade dozvoliti, da to ovlašteničto bude spojeno sa nepokretninami bud koje vrsti. Iz svega toga dakle se pokazuje, da se pravo drvarije i pašarije skopčano sa selištnim posjedom ne može razlučeno od toga posjeda, po kojoj drugoj osobi, nego di posjedniku selišta, izvršavati.

Nije dakle u naznočnoj parnici odlučno, da je tužiteljica izrično Pavlu R. — G. uz nepokretnost, s kojima je skopčano izvršenje urb pravo šume i paše, prodala takodjer ovo pravo, i da li je bez njezine volje u ugovor stavljen dometak o prodaji toga prava; jer otudjenjem selištnog posjeda, s kojim je rečeno pravo skopčano, otudjeno je i ovo pravo. Da li je pako u kupovini za zemljište sadržan takodjer ekvivalent za pomenuto urb. pravo, nije predmetom ove parnice, već eventualne druge parnice.

Prema takovom stanju stvari nije tužiteljica uspjela negatornom svojom tužbom — pak je stoga, uvaženjem priziva tuženika pravosudnu osudu preinačiti i tužiteljicu bezuvjetno odbiti sa tužbom valjalo.

Proti rješitbi ovoj kr. banskog stola podniela je tužiteljica Kata udova Š. previd. pr. 26. listopada 1904. 6/159./12—3 na koji je posljedila rješitba kr. stola sedmorice od 12. siječnja 1905. broj 4493 ex 1904, kojom se taj previd tužiteljice odpuće i potvrđuje napadana rješitba kr. banskog stola, a to iz razloga :

Tužiteljica Kata udova Š. tvrdi i priznaje, da je pokojnomu Pavlu R. — G. predniku tuženika prodala, odnosno u zamjenu dala svoje nepokretnosti u ul. broj 25. obćine G., no tvrdi, da je nekretnine prodala rečenom Pavlu R. — G. bez prava šume i paše, što je s njima spjeno bilo, pak traži od tuženika, koji su se u vršenje toga prava stavili, da joj priznadu, da ovo pravo ona nije uz rečene nepokretnosti njihovu predniku Pavlu R. — G. prodala, ter da se imadu kaniti vršenja toga prava.

Medju strankama je nepriporno, da je s rečenim nepokretnostmi spojeno njeko pravo šume i paše, pak se na tu okolnost više obazirati ne imade.

Tuženici proti zahtjevu tužbe prigovaraju pozivom na kupoprodajni ugovor od 19 svibnja 1882 pod A. — I., da je pokojni R. — G. s rečenim nepokretnostmi kupio i priporno pravo šume i paše, i krate joj se to pravo ustupiti.

Tužiteljica svoju tvrdnju, da ona nije uz nekretnine prodala i pravo šume i paše, dokazuje sa svjepoci Tomom P. i Franjom M., koji navadvaju, da kod sklapanja kupoprodaje nije bilo govora o pravu šume i paše, a svjedok Franjo M. izrično navadja, da je sastavitelj ugovora

Blaž M. pravo paše i šume naknadno posle podpisa ugovara u ovaj uvrstio — dočim Blaž. M. kao svjedok navadja, da su stranke ugovore, da se i pravo šume i paše prodaje.

No kada se uvaži, da je pravo šume i paše po zakonu spojeno sa urbarskim nepokretnostima kao pripadnosti §§ 294. i 298 o. g. z. i da nije samostalno pravo, pak da se samo sobom razumjeva, da se uz ovtaštene nepokretnosti i to pravo prodaje, ako nije izričeno od prodaje izuzeto i po zakonskih propisih u vrieme sklapanja kupoprodajnog ugovora odijeljeno bilo od nepokretnosti, s kojima je spojeno, ako se uvaži da je tužiteljica nije dokazala, da je kod sklapanja ugovora izričeno sebi pridržala i pridržati mogla, to se mora uzeti, da je to pravo kao pripadnost glavne stvari s ovom zajedno prodano.

Prema tome ukazuje se napadnuta osuda kr. banskog stola po stanju stvari i po zakonu opravdana — pak ju valja uz odpućenje previda tužiteljice potvrditi.

Objelodanio u „Mjesečniku“ prav. družtva
Mato pl. V-ch.

Šumarsko knjižtvo.

Novo je izalošto:

Der Waldwegbau im Gebirge. Von Hartmann. k. Förster in Melungen. Verlag J. Neumann in Neudamm. Preiss. K. 0·50.

Vocabulaire forestier français — anglais — allemand. (Forst terminologie). IV. edition revue et considerablement augnebtée. J. Gerschel, Professeur d' anglais et d' allemand a l' Ecole nationale des Eaux et Forêts de Nancy. Paris et Nancy 1905. Bergeret. Levraut.

„Bewässerungsversuche im Walde“ Von Carl Böhmerle. Wien. W. Frick. 1905. Preiss K 1·20.

„Bewässerungsversuche im Walde“. Von Dr. Prof. Cieslar. Wien 1905. W. Frick. Preiss K 1·20

Historisch biographische Reminiszenzen als Beitrag zur öesterreich. ung. Forstgeschichte. Von Augustin Buchmayer. Verlag Gebrüder Vogt. 1905. Preiss K 4.

„Wald und Waldverwüstung“. Auf Veranlassung des „Deutschen Vereines f. landl. Wohlfarts und Heimatspflege“ Von Franz Hoermann. Verlag F. Dietrich in Leipzig. Preiss K 1·20.

„Die wichtigsten Forstinsecten.“ Von Wilhelm Forstsch. Verlag J. Neumann in Neudamm. Preiss K 3. —

Priručnik za političku upravnu službu u kraljevinah Hrvatsku i Slavoniju. Knjiga peta. Napisao, sustavno uredio i protu-

mačio Milan Smrekar odsječni savjetnik kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade Zagreb 1905. Ciena K 20. — vezano.

S ovom se petom knjigom „Priručnika“ prema programu djela dovršuje izlaganje našega upravnog zakonoslovja.

Djelo se to preporučuje svim onima, koji su pozvani, da ma u kojoj struci javne uprave djeluju ili u njoj učestvuju.

Formzahlen und Massentafeln für die Eiche. Auf Grund der vom Vereine deutscher Forstlicher Versuchsanstalten erhobenen Materialien, bearbeitet von Prof. Dr. Schwapach. Berlin 1905. Verlag Paul Parey Preiss K. 5. —

„Die Eigenschaften und das forstliche Verhalten, der wichtigeren in Deutschland vorkommenden Holzarten. Von Dr. Richard Hess Dritte Auflage. Berlin. Paul Parey. 1905. Preiss K. 12. —

Der Fasan, seine Jagd und Hege. Von Paul Wittmann gräflich. Bombelles'scher Forstmeister in Komar in Kroatien. Wien. Verlag von Karl Mitshke. 1905. V. Band der Bibliothek für Jäger und Jagdfreunde. Preiss K. 180.

Različite viesti.

Kryptogame kao čuvari šuma. Kao što nalazimo među nižim kryptogamama, representanta koji su šumama pogibeljni neprijatelji, isto tako imademo ih opet i takovih, koji su šumama od velike koristi, jer nam pomažu uništavati štetnike, napose razno Hecopode, s kojima se revan šumar neprestano boriti mora.

Zivot stanovitih gljiva nametnica, spadajućih u rpe Hypocreaceae i Laboulbiniae, vezan je takodjer na njeke stanovite insekte ili njihove metamorfozne stupnjeve, a kao što svi nametnici gotovo hranu primaju od svoga stanodavca, tako i ove gljive nametnice, hraneći se uništaju stvor na kojem živu.

Tako žive n. p. na poznatom štetniku borovih sastojina, na gusjenici od „Gastropacha pini“ — gljiva pod imenom *Cordiceps militaris**) Stoga i voli *Gastropacha pini* borike uzraste na suhome tlu — vlažno joj tlo ne prija — baš zato što se na takovom brzo širi napred rečena gljiva, koja ju uništuje. Uz to opaža Krüger u svojoj radnji „Die schädlichsten Forstinsekten auf der Kiefer“ da su vlažnije zime s istih razloga ubitačnije za „*Gastropacha pini*“ od suhih zima.

Cordyceps militaris spada medju Pyrenomyctete, ako Asco ili conidio spore ove gljive dospije na živu gusjenicu, uvlači se u nju, praveći joj u tijelu cijevi (Keimschlüche), koje se po kožinom sloju cjele nu-

*) De Bary, Bot. Zeit. 1867 i 1869.

trinje životinje razgranjuju, stvarajući cilindrične konidije, koje se pomoćju pupanja u velikoj mjeri množe, dok napokon životinja ne-pogine.

Osim na gusjenici od „*Gastropacha pini*“ nalazimo ovu gljivu još i na drugome štetniku bora — na „*Noctua piniperda*“ — a i drugim njekim šumskim štetnicima.

Na *Sphinx pinastiri* dolazi isto tako *Cordyceps Sphingum*, a na ličinkama od *Heleps caraboides* i opet *Cordiceps Helopis Quel.* i t. d.

Na ličinkama našega kebra ili hrušta nalazimo *Cordyceps Melolonthae**) Ličinke inficirane ovom gljivicom poginu unutar njekoliko dana.

Godine 1890 bijaše u Francezkoj velika zaraza hrušteva, ali za čudo, kada se je sliedećeg proljeća počelo prekopavanjem i obradjivanjem tla, naišlo se je na množstvo poginulih ličinka, koje su bile muficirane i kao preobučene njekim vapnenastim slojem. Ovo bijahu spore od *Cordyceps Melolonthae*. Gljive koje parazitički žive na ličinkama od hrušta.

Giardu Prillieux-u pošlo je za rukom ovu gljivu uzgajati i u čistim kulturama, i to na mesu, korunu kao i u sladornoj razstopini. Kultura na korunu prenešene su u vodu, a ovom vodom poljevale su se onda hruštevima ličinkama zaražene zemlje. Za 14 dana sve su ličinke poginule. Na taj način mogli bi se i šumski vrtovi očuvati od ovoga štetnika. Osim toga nalazimo na ličinkama od hrušta još i gljivu *Melanospora parasitica*.

Na *Rhizotrogus sostitialis* našao je Roumeguére gljivice vrsti *Cordyceps antomorhiza* Dieks.

Osim ovih nižih kryptogama imade ib još i više, koji živu na štetnicima raznih poljskih usjeva. Iz rpe *Labulbeniae*, koji takodjer na raznim insektima žive, imade u Europi malo poznatih representanta — njihovo je područje u Sjevernoj Americi.

Od tude je već razabrati, kako se je i sama priroda pobrinula, da se uzdrži ravnotežje u njezinom kućanstvu i da bez nje ni šumar nebi mogao sprečiti preotimanje štetnika iz velike familije Hexapoda.

Alfons Kauders.

O taracanju cesta bukovimi kusovi, objelodanjo je Dr. N. pl. Lorenz u „Mitteilungen der k. u. k. forstlichen Versuchsanstalt in Maria-brunn“ još g. 1903. vrlo zanimivu i poučnu razpravu, u kojoj na temelju posebno u to ime poduzetih pokusa sliedeći postupak izrade i uporabe preporučuje: „Dimenziye pročelja (Hirnflächen) pojedinih prizmatičnih kusaca, nesmiju premašiti duljinu od 9 i 15 cm. Udaljenost pročelja do pročelja kusa najbolja je 10—15 cm. Bukovi kusi neka se

*) Ludwig „Lehrbuch der Niederen Kryptogamen“.

svrsi shodno, da se već unapred prepreči i tendencija pucanja drva, režu iz pravodobno u vodi nakvašenih trupaca ili bar samo iz stabala koja su još u podpunom soku, a nikada se nesmiju spremati u vacuum kotla, nakon znatnijega gubitka vode, nastaloga sušenjem drva na zraku. U kotao moraju se tako naskladati, da im pročelja ostaju slobodna. Zrak se iz kotla mora tako dugo evakuirati, dok manometer nepokaže zračni tlak od najviše 60 mm. žive. Ovaj se tlak mora onda kroz 30 minuta nepromjenjen uzdržati, a tek onda se uz isti maksimalni tlak puste u kotao katranove pare, ali i pri tom treba opet paziti, da drvo posve u tekućini zaroni, i da objam nad drvom stojeće katranove smjesi zaprema bar jednu trećinu objama u kotao stavljenoga drva. Kad je to polućeno, onda se i opet uzpostavi tlak vanjskog zraka, a nakon dalnjih 15 minuta se ostatak tekućine izpusti i spremi za sliedeću impregnaciju.

Kusovi se onda ostavljaju ljeti 1—2 dana, a zimi kroz 2—3 (ne dulje!) dana u hladu, na suhom prozračnom mjestu, kod temperature iznad 0° ležati, a poslije toga se onda urone u basen, u kojemu se nalazi njihovom objamu odgovarajuća količina raztopine magnezijevog soličnika (u specifičnoj težini 1,14 do 1,15 kod 15 do 20° C.) a u ovoj se tekućini ostavljaju onda 6—8 dana. Zatim se ljeti po prilici kroz 8 dana, a zimi i po par tjedana dugo — naslažu na kojem zračnom prostoru, i to i opet tako, da im pročelja prosto leže — a tek nakon tога vremena se onda mogu upotrebiti za taracanje.

Ako se kusi poslije izminuća toga vremena nepolože i opet u vodu, onda se moraju bar tako jedan do drugoga, na gusto složiti da im pročelja neproviruju na vanjskim stranama složaja.

Da za tarac upotrebljeni bukovi kusovi, nebi uplivom zraka izgubili odviše magnezijevog soličnika, a tim počeli pucati, dobro je takov bukov tarac — prevući jošte i ne pretankim slojem asfalta ili sličnom kojom masom, a podjedno posipati sitnim pjeskom.

Ovako priredjeni i upotrebljeni bukovi kusi odgovaraju onda potpuno svim zahtjevom trajnog i valjanog taraca.

Bostrychus tipographus, pojavio se je u velikom množtvu i opet u šumah ogulinske imovne obćine kao i zemljistne zajednice Modruš na Kapeli. Poprimljene su međutim već nužne mjere, da se napadnuta stabla što prije iz šume odstrane i tako bar dalnjem širenju zla po mogućnosti na put stane. O uspjehu protumjera javit ćemo svoje vrieme.

Promjena posjeda pilane. „Hrvatsko industrijalno društvo na Sušaku“ odkupilo je od tvrdke Felix Neuberger i sin — parnu pilu u Jasenkou, te će na njoj izradjivati drva iz okolišnih šuma.

Klub šumara u Ogulinu, o kojemu je bilo na str. 25 broju 1. o. 1. t. g. obširnije govor — prestao je bitisati. Zašto — nepitajte.

G. Vac.

Još jedna o doktoratu visoke škole za kulturu tla. Savezno sa vieštu što smo ju donijeli jur na strani 467, spomenuti nam je o „doktorima poljske priyede“ još sliedeće: Naslov „doktora poljske priyrede“ moći će se dobiti samo po položenim na visokoj školi za kulturu tla, državnim izpitima. Onaj koji zeli taj naslov da dobije mora prije svega izraditi posebnu naučnu disertaciju (radnju), a osim toga podvrči se još i strogom ustmenom izpitu (rigorozumu). Disertaciju, izpituju profesori, koje rektor za to odredi. Ako pismeni taj rad ne bude povoljno ocenjen, onda se drugi može podnesti najduže za tri meseca, a u slučaju da se i ovaj odbije, onda tek poslije godinu dana. Dalje podnašanje pismene radnje nije dopušteno. Rigorosum odnosi se prvo na predmet, iz koga je uzeta tema za pismeni rad, kao glavni predmet, a osim toga izpituju se i oni predmeti koji su sa ovim predmetom u tjesnom savezu. Kandidat slobodno bira predmete. Osim toga izpituje se i ona glavna hrpa predmeta, koja je najbliža predmetu disertacije. Glavna hrpa predmeta kod šumskog fakulteta jest: šumarska proizvodnja, uprava šuma i šumarsko inžinerstvo.

Ako kandidat ne položi usmeni ispit, može ga ponoviti poslije tri mjeseca, a zatim tek poslije godine dana. Dalje polaganje nije dozvoljeno. Takse iznašaju: za pregled disertacije K 40., za rigorozum K 80, a za promociju K 60.

Predavanja na šumarskom odjelu e. kr. visoke škole za kulturu tla u Beču, u zimskom semestru 1905/1906. I. Obćenita predavanja. Višu matematiku I. dio 6. sata. — Fiziku i mehaniku I. dio. 4 sata Matematički repetitorium 1 sat. Profesor Dr. O. Simony. — Metereologiju i Geologiju 3 sata Profesor J. Lizznar. — Obću kemiju 2 sata. Agrikulturalnu kemiju 2 sata. Profesor Dr. S. Zeisel. Mineralogiju i petrografiju 3 sata. — Tloznanstvo 1 sat. Profesor Dr. G. A. Koch. Obću botaniku I. dio 5 sati. Vježbe u izraživanju bllja 1 sat. Profesor K. Wilhelm. Praktično narodno gospodarstvo i agrarna statistika 2 sata. Dvorski savjetnik profesor Dr. H. vitez Schultern — Schrattenhofen. — Zakono i upravoslovje 2 sata. Dvorski savjetnik profesor Dr. G. Marchet. — Obće strojoslovje 2 sata. Profesor I. Rezek. — Izabrana poglavja iz agrarne i šumarske politike. 2 sata. Docent Dr. K. Hoffmeisteir. Agrarno i financijalno pravo I. dio 2 sata i agrarne vjeresije i zemljistični porez 1 sat. Docent Dr. J. vitez Bauer. [Regulacija voda i izrabljivanje vodene snage 1 sat. Dvorski savjetnik profesor A. Oelwein. — Temeljne zasade elektro-tehnike. 2 sata. Docent profesor A. Grau. Organizaciju zareznika 1 sat. Docent profesor Dr. H. Rebèl. Lučba hraniva i jela, 1 sat. Docent Dr. R. Fanto. — Francezki jezik i literatura — 2 sata za početnike, 2 sata

za napredne. — Englezki jezik i literatura, 2 sata Lektor Th. Nasch.
— Stenografiju 1 sat. Lektor profesor Josip Schiff.

II. Stručni predmeti za šumare. Višja geodezija $1\frac{1}{2}$ sati. Nadzornik E. Engel. — Obćenito graditeljstvo, 3 sata. Honorarni docent H. D a u b. Anatomija drveća s obzirom na razlikovanje pojedinih vrsti 1 sat. Profesor K. W i l h e l m. — Uvod o nauku o šumarstvu 1 sat. — Sadjenje šuma I. dio 3 sata. Uporabu šuma, 3 sata. Praktikum i ekskurzije iz sadjenja i uporabe šuma — prema potrebi. Vježbe u laboratoriju danovnice od 8—12 i seminar iz sadjenja šuma 2 sata. Profesor Dr. A. Cieslar. — Čuvanje šuma. 3 sata. — Praktikum svaki dan u laboratoriju i ekskurzije prema potrebi. Konservatorium 1 sat. Profesor F r. W a c h t l. Šumarsku phytopathologiju, 2 sata. Vježbe 2 sata. Profesor L. Hecke. — Šumarsko tloznanstvo 1 sat. Docent c. kr. šumarnik H. vitez Lorenz pl. Liburnau. — Dendrometriju, 3 sata. — Uredjenje šuma, 3 sata. — Računanje vrednosti šuma i šum. statistiku 3 sata. Profesor dvorski savjetnik A. vitez pl. G u t t e n b e r g. — Obće graditeljstvo za šumare 3 sata. — Šumarsko gradjevno inžinirstvo, 3 sata. — Vježbe u konstrukciji 2 sata za graditeljstvo 3 sata za inžinirstvo. Profesor J. M a r c h e t. Šumarski sustav zagradjivanja bujica, 2 sata. Konstruktirane vježbe 1 sat. — Photogrametriju 1 sat. Docent profesor F. W a n g. Lovstvo 2 sata. Honorarni docent dvorski perovodja K. L e d e e r e r. Ribogojstvo, 1 sat. Docent Dr. vitez pl. G e r l. Enciklopediju gospodarstva 2 sata. Profesor Dr. L. A d a m e t z. Konstruktivne vježbe u opisnom mjerstvu, 2 sata. Opisno mjerstvo (za gimnazijalce), 3 sata. Šumarsko tlocrtno risanje 4 sata. Profesor T. T a p l a. —

Gospodarski šumarski odio na českoj tehničkoj visokoj školi u Pragu. Kako novine javljaju imao bi se već godine 1906. na českoj tehničkoj visokoj školi u Pragu otvoriti posebni gospodarsko šumarski odiel. Njeka vrst visoke škole za kulturu tla.

Pošumljenje krša u Dalmaciji, ograničeno je za sada jedino na radnje šumarskih tehničara političke uprave. Društva koja su u to ime prije obstajalo u Dubrovniku i Trogiru — prestala su žali bože bitisati. Smrču njihovih utemeljitelja baruna Gondole i conte Fanfogne prestalo je svako promicanje tih radnja sa strana privatnika i obćina. Zadnjih je godina na novo umjetnim načinom u Dalmaciji pošumljeno ukupno 6125 ha. većinom posjećene, uništene i malo ne puste površine.

Godine 1903 pošumljeno je na taj način površine od 37 ha. Potrošeno je pritom 237.400 komada biljka presadnica i 48 kg. sjemena, ponajviše bora. Osim toga izvedeni su te godine i popravci po njekim jur prijašnjih godina izvedenim kulturama, a potrošeno je pritom 1,173.800 komada biljka i 8711 kg. sjemena za sjetu.

Prasadnice potrebne za provedbu tih kultura, uzgajaju se u to ime u samoj zemlji, a uredjeno je zato ukupno 39 razsadnjaka i biljevišta, sa ukupnom površinom od 10.428 ha. U tim razsadnicima g. 1903. zasijano ukupno 769. kg. sjemena, iz kojeg je uzgojeno 9,080.589 komada četinjača i 1,270.563 komada listača biljka. Ni ukupno 10,351,152 komada biljka. Bezplatno je od tuda podieljeno 2,055.831 komada.

Sjeme upotrebljeno u to ime, sabrano je većinom po borovim šumama kotara Makarskoga.

Troškovi novih nasada iznosili su 1903 godine 4580 K. troškovi gori rečenih popravnih i popunbenih radnja 24.275 K.

Na uzdržanje razsadnjaka i biljevišta potrošeno je 11.220. K. u gotovom, a uz to su obćine u to ime dozvolile još i 1300 nadničara.

Poznato je da tukvi nasadi u Dalmaciji silno trpe od suše i vrućine — koja je napose i g. 1903. trajala kroz podpuna četiri mjeseca, a sama temperatura postigla je maximum od 42° C., tako da su nasadi uslijed toga znatno stradali. Te godine naime nije to doba bilo ni inače redovitih skropa — tako da je jeseni 1903. nastala po njekim djelovima zemlje već i posvemašnja nestašica vode. Usljed intenzivne suše tla i zraka, napose po južnim i iztočnim stranama stradala su dapače i starija stabla.

Mjestimice su pogibeljni i kasni mrazovi, nanašajući naročito razsadnjacima i biljevištima velike štete.

Pa ipak usprkos svih tih nepovoljnih prilika, se obće stanje tih kultura može označiti prosječno povoljnim.

Uredjenje kao i uzdržavanje biljevištah, kao i provedba kultura sledi pod neposrednim nadzorom šumarsko tehničkog osoblja političke uprave, naime onih 8 kotarskih šumarskih tehničara i 17 nadlugara i pomoćnika, kojima je podjedno i čuvanje biljevišta kao i kultura povjerenio.

Kotarski šumarski tehničari imadu istodobno rukovoditi i gospodarenje šumah spadajućih na 726 porezne obćine. Uz kotarske šumarske tehničare namješteno je još i 6 obćinskih šumara i 7 nadlugara — kao tehničko pomoćno osoblje. Šumarsko čuvarsku službu obavljaju obćinski šumski čuvari, takvih imade ukupno 573, a uzdržavaju se većim djelom uz državnu pripomoć. Posao je njihov napose za vrieme kulturnih radnja naporan i težak.

Za olakšati nadzor kultura, podignuto je u poslednje vrieme, usred samih tih branjevina na sgodnim mjestima, ukupno do 23 lugarskih kuća. Napose podignute su takove i u Biokovu, na Mosoru, na Svilaji i Dinari, zatim na Kozjaku kod Knina, u Krivošiji, te otocima Pagu i Rabu. Trebalo bi međutim gradnju takovih lugarnica, svakako u interesu

stvari što prije i na drugim mjestima nastaviti. Svakako dokaz, da se i u Dalmaciji jur i sustavno radi na novo pošumljivanju goljeti.

Radnje oko novo zagajanja krasa u Kranjskoj. Tečajem godine 1904. pošumljeno je u Kranjskoj ukupno unutar sedam poreznih obćina ukupno 1467 ha krasa, sa 1,404.000 biljka. Poprečni troškovi sadnje iznašali su za 1000 biljka K. 6:35, odnosno poprečno po hektaru novo pošumljene površine K. 76:02. Od kultura iz prijašnjih godina poduzeti su popravci na površini od 18:8 ha. upotrebom od 143.000 biljka. Troškovi tih popravaka iznašali su po 1000 komada zasadjenih biljka K. 6:52, a poprečni ukupni troškovi po hektaru K. 39:27. Potrebne biljke, crnoga bora i smreke — uzete su iz državnog centralnog šumskog biljevišta u Gradiši kraj Ljubljane. Mjestimice upotrebljene su i hrastove i javorove sadjenice iz šumskog biljevišta u Osojnici. Sveukupna vrednost presadnica iznašala je K. 1498.

Od godine 1876. ovamo, novo pošumljeno je u Kranjskoj ukupno 2318:29 ha kraškog tla, sa 35,103.380 biljaka i 4795:5 kg. šumskog sjemenja.

Interesantan teratološki nalaz, konstatovao je glasom jedne viesti u posliednjem broju „Glasnika hrvat. naravoslovnoga društva“ g. Mato Vohalski, učitelj u Hrtkovcima, na orahu Pavla Thume, kolara u istom mjestu. Dok je naime u našeg pitomog oraha (*Juglans regia L.*) pravilo, da u ženskim ucvastima nalazimo redovno samo 2—6 ženskih cvjetova, a tek samo kad i kad i po više ženskih cvijetova u resastim ucvastima ujedinjenih, bilo je na gori rečenom orahu više primjeraka grozdova, koji sadržavaju i do 14 komada takovih cvijetova.

Igra prirode. Na 25 rujna, vidismo na Iličkom trgu u Zagrebu, njekoliko divljih kestena u najljepšem cvetu i to istodobno kada je zakupnik ploda zrele kestene dao sabirati.

Takodjer znak abnormalnih vremenih prilika.

Državni izpit za samostalno vodjenje šumskog gospodarenja obdržavati će se dne 27. i sliedećih dana mjeseca studenoga t. g. kod kr. hrvatsko-slav.-dalm. zemaljske vlade u Zagrebu.

Propisno obložene molbenice za pristup k izpitu valja upraviti predsjedniku izpitnog povjerenstva g. R. Fischbachu kr. zem. šum. nadzorniku I. raz. u Zagrebu najkasnije 10 studena t. g.

Protuizpravak. Na izpravak p. n. g. nadšumara S. Brosiga u „Šum. listu“ br. 9. izjaviti mi je, da sam podatke za moju razpravu dobio iz službenih spisa kr. kotarske oblasti u Ogulinu. U koliko sam pak u stvari šumskih šteta upućen svjedoći sama razprava — a misle li g. g. da je nepotpuna — neka ju popune

U Ogulinu 25. rujna 1905.

G. Vac.

10 milijuna šumskih biljaka.

Crni i bieli bor, omorike, ariš, jele, weimutovce, kao i sve vrsti inostranih četinjača, a napose veoma krepke javore, hrastove, crvenu johu, bielu johu, breze, bukve, jasene, gledičije, akacije, briestove i t. d.

Divjake raznih voćaka za podlogu u cieplnjacima, kao i sve vrsti šumskih presadnica **prodaje** u poznato pouzdanoj kakvoći c. i kr. austro-ugarski dvorski dobavljač

Bela Farago

trgovina šumskog sjemenja i sjemenjara na paru uz topli zrak u
ZALA-EGERSZEGU u Magjarskoj

kod želj. stanice Varaždin, koja postaja za naručbe iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i t. d. posebne povoljne željezničke odpremne pogodnosti omogućuju.

Br. 75.536.

Oglas.

Od strane kr. zemaljske vlade odjela za unutarnje poslove, stavlja se ovime do sveobćeg znanja, da će se u smislu normativne naredbe od 18. listopada 1886. br. 33094, i od 21. svibnja 1890 br 12782, državni izpit za samostalno vodjenje šumskog gospodarenja obdržavati dne 27. i slijedećih danah mjeseca studenoga 1905.

Odnosno u smislu citirane naredbe pod brojem 33094. ex 1886. sastavljene i propisno biljegovane molbenice, imadu se neposredno upraviti na osobu predsjednika izpitnog povjerenstva gospodina Roberta Fischbacha kr. zem. šumarskog nadzornika I. raz. u Zagrebu najkasnije do 10. studenoga

Kr hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove.

Poziv na predplatu!

Kanimo već u najbliže doba izdati „Praktičnu geodeziju“ od prof. F. pl. Kružića u Sarajevu. Da uzmognemo prosuditi nakladu, molimo onu p. n. gg., koja djelo imati žele, da se izvole što prije dopisnicom prijaviti. Ciena knjizi K 8.— po komadu

Sarajevo koncem kolovoza 1905

B. Buchwald et Comp.
knjižara i knjigotiskara.

SADRŽAJ.

Strana

Svrha gospodarenja u šumah brodske imovne obćine osobitim obzirom na podmirenje pravoužitnika na ogrevu. Referat šumara g. Oskara pl. Agića na glavnoj skupštini hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva, obdržanoj dne 7. ujuna 1905. u Vinkovcima	475—491
Još jedna o šumskim požarima kraj željeznica	492—496
Borov ušenac — Aradus cinnamomeus. Panz.	496—499
Propisi o polaganju šumarskih državnih izpit u Magjarskoj i Austriji.	499—503
Listak. Osobne vesti: Premještenja i promaknuća. — Umro Družtvene vesti: Natječaj. — Zahvala. — K izkazu članova društva i učesnika ovogodišnje glavne skupštine	503—504
Promet i trgovina	504—508
Iz upravne prakse.	508—515
Šumarsko i gospodarsko knjižtv	515—516
Različite vesti: Kryptogame kao čuvari šuma. — O taracanju cesta bukovimi kusovi. — Bostrychus tipografus. — Promjena posjeda pilane. — Klub šumara u Ogulinu. — Još jedna o doktoratu visoke škole za kulturu tla. — Predavanja na šumskom odjelu c. kr. visoke škole za kulturu tla u Beču, u zimskom semestru 1905/1906. — Gospodarski šumarski odio na českoj tehničkoj visokoj školi u Pragu. — Pošumljenje krša u Dalmaciji. — Radnje oko novo zagajanja krasa u Kranjskoj. — Interesantan teratolski nalaz. — Igra prirode. — Državni izpit za samostalno vodjenje šumskog gospodarenja. — Protuizpravak	516—522

Prodaja stabala.

dana 10. studenoga 1905. u 10 sati do podne u Vitojevcima.

Na temelju odobrenja visoke kr. zemaljske vlade od 24 kolovoza 1905. broj 53733 prodaje se u pet rpa 3586 raznih stabala, vlastnost zemljiste zajednice Vitojevci.

Stabla su udaljena od Savske obale 2 kilometra.

Broj stabala 3586 — u procjenbenoj vrijednosti od 20246·46 K.

Prodaja će se obaviti putem pismenih ponuda, koje imaju biti obložene sa 5% vadiuma od dopunjene svote izjavom, da su nudioći uslovi poznati, te da ih u cijelosti prihvata. Pismene ponude moraju biti istoga dana prije 10 sati predane izaslaniku kr. kotar. oblasti u Vitojevcima.

Ponuda može glasiti na pojedine partie i na sva stabala zajedno. Najbolji nudioč ostaje dostalcem. Poblizi uslovi mogu se uviditi kod ove kr. kotarske oblasti, kod kotarskog šumara Obrada Peićića u Klenku, kod obć. poglavarstva u Grabovci, i kod Radovana Miljuša u Vitojevcima.

Kr. kotarska oblast.

U Rumi dne 22. listopada 1905.